

TANEČNÍ STUDIA

Struktura a její rysy v rámci taneční podnikatelské komunity

architektura / design / digitální hry / film / hudební průmysl / knihy a tisk / památky
reklama / **scénická umění** / software / TV a rozhlas / umělecká řemesla / výtvarné umění

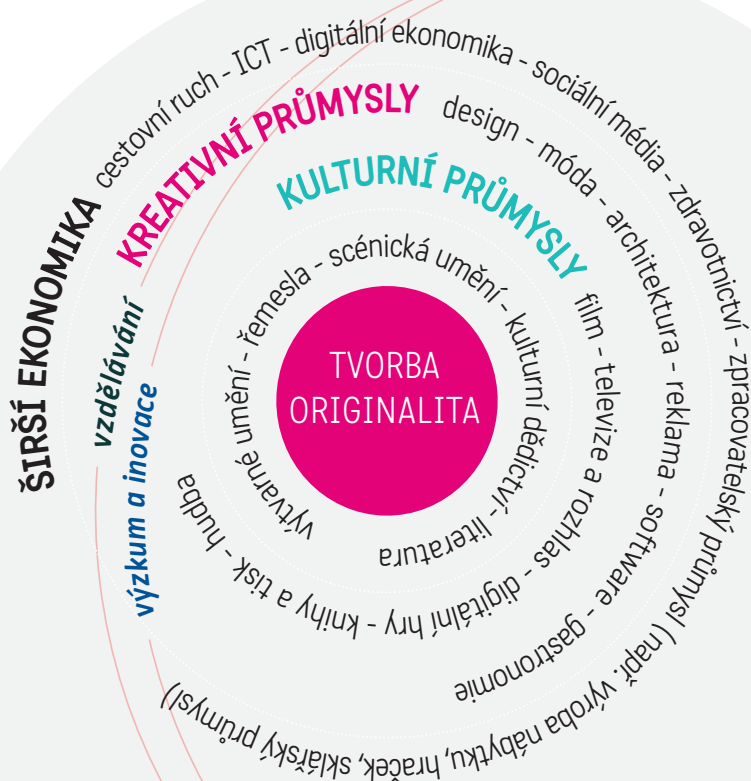
Arts
Institute
Institut
umění

TANEČNÍ STUDIA

Struktura a její rysy v rámci taneční podnikatelské komunity

– Daniela Machová, Jana Návratová

Publikace je vydána v rámci výzkumného projektu Mapování kulturních a kreativních průmyslů v ČR, podpořeného v rámci programu NAKI, identifikační kód projektu DF11PO10VV031.

OBSAH

Úvod.....	/ 4
Metodologie.....	/ 5
Předmět výzkumu aneb Co považujeme za taneční subjekt?.....	/ 7
Tanec jako podnikatelská činnost.....	/ 9
 A. KVANTITATIVNÍ ČÁST.....	 / 9
Počet subjektů nabízejících taneční kurzy a jejich rozložení v rámci České republiky.....	/ 10
Typy subjektů dle právní formy.....	/ 12
Zaměřeno na nabídku tanečních kurzů.....	/ 14
Délka existence tanečních subjektů.....	/ 21
Účastníci tanečních kurzů.....	/ 22
Lektoři tanečních a pohybových kurzů.....	/ 27
Finanční aspekty.....	/ 38
 B. KVALITATIVNÍ ČÁST.....	 / 43
Cíl, vzorek, obsah rozhovoru.....	/ 43
Právní forma tanečních subjektů.....	/ 44
Potřeby a problémy v oboru.....	/ 46
Marketing.....	/ 49
Klientela.....	/ 52
Taneční styly a trendy.....	/ 54
Lektorská základna.....	/ 56
Tanec jako podnikatelská činnost.....	/ 59
 ZÁVĚREM.....	 / 62
Modely tanečních subjektů.....	/ 62
Zamyšlení na závěr.....	/ 64
 Resumé.....	 / 67
Executive Summary.....	/ 68
Literatura a zdroje.....	/ 69

ÚVOD

V rámci projektu Mapování kulturních a kreativních průmyslů (KKP) v České republice se Institut umění zaměřil na téma „tanec jako podnikatelská činnost“ s cílem prozkoumat situaci a terén tanečních studií a dalších subjektů nabízejících kurzy tance¹ pro veřejnost. Tyto subjekty se dají považovat za důležitou platformu, která jednak vzdělává a kultivuje veřejnost a buduje její pozitivní vztah k tanci a obecně ke zdravému životnímu stylu. Zároveň poskytují široký prostor pro uplatnění tanečních pedagogů.

Doposud však taneční studia nebyla předmětem odborného zájmu. Berme proto tuto studii jako první vlaštovku, která se pokusila zmapovat oblast tanečních subjektů² s cílem poukázat na velikost segmentu, typologii, jejich nabídku, lektorskou základnu a klientelu a v neposlední řadě také na ekonomický potenciál této výchovně-vzdělávací a zároveň podnikatelské činnosti.

Studie přináší výsledky několika fází výzkumu, který probíhal od podzimu 2013 do podzimu 2015. Stěžejní část tvoří podrobná kvantitativní fáze, která zpracovává údaje z nově vytvořené databáze tanečních subjektů čítajících celkem 641 jednotek. Další údaje poskytly samy taneční subjekty vyplněním on-line dotazníku, který byl všem z databáze opakovaně odeslán. Aktivně se do výzkumu zapojilo v kvantitativní části 165 subjektů a v pilotních a následných hloubkových rozhovorech celkem 16 subjektů.

Díky spolupráci s tanečními subjekty se podařilo o tomto prostředí získat „tvrdá“ data (přesnější číselné údaje), která pomohou mimo jiné při argumentaci o dalším rozvoji této oblasti, např. z hlediska vzdělávání a dalších aspektů.

1. Pod označením *kurz tance* rozumíme v této studii soustavu několika tanečních lekcí.

2. V rámci studie používáme označení *taneční subjekt*, které vyjadřuje jednotku pořádající kurzy tance (tj. organizaci i jedince).

METODOLOGIE

Taneční studia a další subjekty nabízející výuku tance pro veřejnost byly neprozkoumanou oblastí. Jejich výzkum byl proto rozdělen do několika fází, které se realizovaly postupně v průběhu dvou let 2013–2015.

1. Desk research

První etapa výzkumu byla založena na tzv. desk researchi, který spočíval v prozkoumání dostupných informací o tanečních studiích na internetu. Jako pilotní lokalita byla vybrána Praha, a to z důvodu předpokládané jejich nejvyšší koncentrace (výzkum ukázal, že jde celkem o 60 subjektů).

Cílem úvodní fáze bylo seznámení se s prostředím a stanovení hlavních kritérií, odlišností i podobností jednotlivých tanečních subjektů nabízejících výuku tance pro veřejnost. Výstupem první etapy bylo sestavení kvantitativního dotazníku. Úvodní etapa pomohla nastavit stěžejní proměnné, které byly zařazeny do dotazníku (právní forma subjektu, délka jeho fungování, nabídka kurzů a jejich počet, cena za taneční lekce, personální zajištění, tj. počet osob podílejících se na výuce tance, jejich věk, vzdělání a způsob odměňování za vykonanou práci apod.).

2. Pilotní fáze a finalizace kvantitativního dotazníku

Druhá etapa zahrnovala tzv. pilotování, tj. ověřování správnosti, srozumitelnosti a vhodnosti stanovených proměnných v dotazníku na vybraných subjektech (majitelích, manažerech tanečních studií apod.). Celkem bylo ke spolupráci osloveno osm zástupců. Dotazník byl na základě jejich připomínek a zkušeností s realitou v oblasti tanečních studií a kurzů následně upraven a převeden do elektronické podoby.

3. Tvorba databáze tanečních subjektů

Před rozesláním on-line dotazníku byla vytvořena databáze tanečních subjektů, které byly pro účast na výzkumu osloveny. Databáze vznikla systematickým vyhledáváním subjektů nabízejících kurzy tance pro veřejnost na internetu v jednotlivých krajích a městech s více než 10 tisíci obyvateli. Subjekty byly dohledávány přes vyhledávač Google zadáním klíčových kombinací slov – *taneční kurzy*, *taneční studio* apod.

Je třeba brát v úvahu, že vyhledávání subjektů přes internet má svá omezení. Limitující podmínkou byly internetové stránky s informací o nabídce kurzů. Bohužel, ani to s jistotou nezaručovalo, že bude možné subjekt snadno při vyhledávání nalézt. Je pravděpodobné, že existuje více subjektů, než se podařilo v rámci desk researche vypátrat. Naopak mnohé nalezené odkazy nebyly několik let aktualizovány a subjekty zřejmě již reálně nefungují, proto byly posléze z databáze vyřazeny. Při tvorbě databáze naopak pomohly existující souhrny některých typů subjektů.

Pomocí databáze členů České taneční organizace³ byly dohledány údaje tanečních souborů a skupin působících v jednotlivých regionech České republiky. Kontakty na vedoucí klubů společenského tance byly získány přes databázi Českého svazu tanečního sportu.⁴ K vyhledání kontaktních osob, které působí v příspěvkových organizacích nabízejících mimo jiné i výuku tance, posloužila databáze Sdružení pracovníků domů dětí a mládeže v České republice.⁵ Vzniklá databáze byla následně důkladně prozkoumána a byly vyřazeny případné duplicity.⁶ Touto systematickou prací se podařilo získat celkem 641 aktuálních kontaktů, na jejichž e-mailové adresy byl opakovaně zaslán odkaz na on-line dotazník se žádostí o zapojení do výzkumu tanečních subjektů.

4. Sběr a zpracování dat

On-line dotazování je v současné době i v marketingovém výzkumu stále populárnější. Umožňuje získat data relativně rychle s nejnižšími náklady. Velkým rizikem je ovšem nízká návratnost dat, tj. málo respondentů⁷ otevře odkaz na dotazník a ten vyplní. Pro zvýšení návratnosti byla respondentům z databáze opakovaně zasílána prosba o vyplnění. Dotazník byl také přístupný on-line po dobu dvou měsíců. Sběr probíhal v květnu a červnu 2014 a podařilo se získat 165 kompletně vyplněných dotazníků. Návratnost tedy činila 25 %, což lze považovat za úspěch. Pro zjištění reprezentativních údajů za celou republiku je ovšem tento vzorek nedostačující. Proto přistoupil realizační tým výzkumu k náročnému úkolu, k dohledání některých klíčových údajů, které jsou zároveň snadno dostupné na internetových stránkách, u všech jednotek databáze. Údaje o právní formě tanečního subjektu, počtu a nabídce tanečních kurzů i o počtu lektorů máme tedy dostupné v rámci jednotlivých krajů v případě 641 tanečních subjektů. Ostatní data vycházela ze získaných dotazníků a ze vzorku 165 respondentů a odhady na celou republiku byly dopočítány projekcí. Některé výsledky je proto nutno brát spíše orientačně. I tak ale poskytují cenné informace o situaci tanečních subjektů v roce 2014.

5. Kvalitativní fáze

V návaznosti na kvantitativní šetření proběhl na podzim 2015 kvalitativní výzkum, jehož cílem bylo přinést informace o stavu, potřebách a trendech podnikatelských subjektů v oblasti kurzů tance, včetně marketingu a související legislativy. Kvalitativní sonda se zaměřila na vzdělávání lektorů, na možnosti formálního a neformálního vzdělávání doma i v zahraničí, na marketingové strategie a na potřeby a problémy v oblasti tance jako podnikatelské činnosti. Kvalitativní část výzkumu byla realizována metodou hloubkových rozhovorů s osmi zástupci cílových skupin v Praze (podnikatelé a lektori).

3. Dostupné [on-line] na: <http://www.czechdance.org/databaze-clenu.html?area=13>.

4. Dostupné [on-line] na: <http://www.csts.cz/cs/Kluby>.

5. Dostupné [on-line] na: http://spddm.org/Clenove_SP_DDM_seznam.html.

6. Některé subjekty jsou členy více organizací (např. taneční soubor při DDM je registrován v CDO).

7. V rámci sociologického výzkumu osoba, která vyplňuje dotazník, označuje jako *respondent*. V kontextu tohoto výzkumu je respondentem osoba, která zastupuje celý zkoumaný taneční subjekt.

PŘEDMĚT VÝZKUMU ANEB CO POVAŽUJEME ZA TANEČNÍ SUBJEKT?

Jedna z kapitol této studie nese název Tanec jako podnikatelská činnost. Primárně by se tedy nabízelo považovat za předmět výzkumu ty tanečních subjekty, kde je výuka tance předmětem tvorby zisku (podnikání). Jedná se jednak o soukromá taneční studia registrovaná z hlediska právní formy jako společnosti s ručením omezeným nebo veřejné obchodní společnosti. Dále bychom za podnikání mohli považovat případy, v nichž je majitelem a provozovatelem osoba samostatně výdělečně činná, tedy subjekt vystupuje pod identifikačním číslem živnostníka.

Vstupní fáze výzkumu (desk research) založená na zkoumání internetových stránek pražských subjektů nabízejících kurzy tance pro veřejnost však ukázala, že je situace mnohem pestřejší. Značná část tanečních subjektů totiž spadá do neziskového sektoru. Taneční soubory, skupiny, ale i jednotlivá taneční studia bývají často registrována jako zapsané spolky (v dřívější terminologii jako občanská sdružení). Výuku tance také nabízejí rozličné domy dětí a mládeže, střediska volného času a kulturní zařízení, která se z hlediska právní formy řadí mezi příspěvkové organizace.⁸

Pokud rozšíříme pozornost z Prahy na celou republiku, dá se očekávat, že zastoupení soukromých tanečních studií bude nižší. Tato studia se uživí pouze ve velkých městech (Brno, Ostrava apod.). Naopak se dá předpokládat, že podíl neziskového sektoru bude narůstat (obzvláště příspěvkových organizací). Proto bylo rozhodnuto zahrnout do výzkumu všechny tyto právní formy tanečních subjektů.

Rozhodnutí, co bude v rámci výzkumu považováno za taneční subjekt nabízející výuku tance pro veřejnost, také předcházelo zkoumání, kde všude je výuka tance nabízena. Kromě tanečních studií (ať už provozovaných jako s. r. o., o. s./zapsané spolky nebo jako OSVČ) tvoří významnou linii státní vzdělávací systém, a to hned na třech úrovních – základní umělecké školy, střední odborné školy (státní, ale i soukromé taneční konzervatoře) a odborné vysoké školy (Akademie múzických umění a Janáčkova akademie múzických umění). Tyto subjekty do výzkumu po zralé úvaze zařazeny nebyly, protože tvoří rozsáhlou síť fungující jiným způsobem (určitý taneční styl, osnovy, akreditace, požadavky na vzdělání pedagogů apod.), který by si zasluhoval badatelskou pozornost ve zvláštním výzkumu. Z příspěvkových organizací, kam se řadí právě i ZUŠ a konzervatoře, tedy byly do výzkumu zahrnuty pouze domy dětí a mládeže, střediska volného času a kulturní zařízení, kde můžeme považovat výuku tance spíše za volnočasovou aktivitu než za vzdělávání.

8. Příspěvková organizace = veřejnoprávní nezisková organizace (např. dům dětí a mládeže, středisko volného času apod.).

S nabídkou tanečních lekcí se setkáváme také ve fitness centrech, kde se vyučuje nejen technika port de bras, ale často také balet, latinské či břišní tance. Vzhledem k tomu, že taneční lekce tvoří v rámci nabídky fitness studií spíše minoritní skupinu, nebyly do výzkumu zahrnuty.

Taneční

Zvláštní kapitolou jsou taneční subjekty zaměřené na výuku společenského tance pro mládež, vysokoškoláky i dospělé v tzv. kurzech tance a společenské výchovy. Tuto výuku zajišťují jak soukromé taneční školy, tak i jednotliví taneční mistři v rámci živnostenského oprávnění. Vzhledem k tomu, že profese tanečního mistra je od roku 1992 volnou živností, není možné spolehlivě identifikovat, o kolik subjektů se reálně jedná. Argumentem proti zařazení byl i fakt, že absolvování tzv. tanečních je spíše krátkodobá aktivita (kurzy trvají tři až šest měsíců), která pro většinu populace nemá další návaznost nebo pokračování. Do databáze a následného výzkumu tedy tyto taneční subjekty zařazeny nebyly. Nicméně se opět jedná o oblast tance, která by si zasloužila své vlastní zmapování.

Co naopak do výzkumu – byť s výhradami – zařazeno bylo, jsou taneční školy tzv. sportovního tance, které jsou přehledně registrovány v databázi Českého svazu tanečního sportu. Zde se jedná o soustavnou taneční přípravu, o volnočasovou aktivitu, která sice probíhá v porovnání s jinými typy tanečních kurzů za jiných podmínek (taneční pár se připravuje na soutěže víceméně individuálně ve spolupráci s jednotlivými trenéry a vlastním tréninkem), ale podle webových stránek pořádají taneční kluby také tzv. vedené hodiny, jichž se pod dohledem jednoho či dvou lektorů účastní více tanečních párů najednou a splňují tak podmínku tanečního kurzu pro veřejnost. Důvodem pro zařazení klubů soutěžního společenského tance byla také snaha zjistit, jaký podíl v rámci všech nabízených kurzů tance tvoří právě sportovní typ společenských tanců.

TANEC JAKO PODNIKATELSKÁ ČINNOST

A. KVANTITATIVNÍ ČÁST

V následující části studie jsou uveřejněny výsledky z kvantitativní fáze výzkumu realizované na podzim roku 2014, získané dohledáním klíčových údajů z webových stránek všech subjektů databáze (celkem 641), a informace z dotazníku vyplněného subjekty, které se do výzkumu samy aktivně zapojily (celkem 165 respondentů). Z tabulky 1 je patrné, že zasláný dotazník vyplnila přibližně pětina všech příspěvkových organizací nabízejících kurzy tance, dále více než třetina osob samostatně výdělečně činných a téměř třetina spolků a společností s ručením omezeným. Dotazník vyplnil i jeden zástupce tanečního subjektu zapsaného jako obecně prospěšná společnost a veřejná obchodní společnost. Vzhledem k poměrně slušné návratnosti dotazníku (25 %) byly některé údaje projekcí dopočítány za celou Českou republiku, tyto údaje je však třeba brát pouze orientačně, mohou být částečně zkresleny.

Velikost vzorku, ke kterému se uvedené komentáře vztahují, je vždy uvedena v příslušném grafu, tabulce či komentáři.

Tabulka 1: Počet subjektů v databázi a počet subjektů, které vyplnily on-line dotazník

	Počet subjektů v databázi	Počet subjektů, které vyplnily dotazník	Přepočteno na %
příspěvková organizace	235	50	21 %
spolek nebo ústav	167	51	31 %
OSVČ	143	53	37 %
s. r. o.	29	9	31 %
o. p. s.	3	1	33 %
v. o. s.	2	1	50 %
není známo	62	0	
vzorek	641	165	

POČET SUBJEKTŮ NABÍZEJÍCÍCH TANEČNÍ KURZY A JEJICH ROZLOŽENÍ V RÁMCI ČESKÉ REPUBLIKY

Pokud budeme přistupovat k vytvořené databázi s výhradami uvedenými v metodologické části studie, dá se konstatovat, že v České republice bylo v roce 2014 minimálně 641 subjektů, které nabízely taneční kurzy pro veřejnost.

Zcela logicky se nejvíce subjektů pořádajících kurzy tance nacházelo v krajích s největšími počty obyvatel. Do Prahy spadá dokonce jedna šestina všech subjektů z databáze. Přes šedesát tanečních subjektů bylo zaznamenáno ve Středočeském a Moravskoslezském kraji, přes padesát v Jihomoravském kraji. Naopak méně než třicet tanečních subjektů se v roce 2014 nalézalo v Olomouckém, Jihočeském a Karlovarském kraji.

Tabulka 2: Počet a rozložení tanečních subjektů v krajích

	Počet subjektů v kraji	Přepočteno na procenta
hlavní město Praha	107	17 %
Středočeský kraj	64	10 %
Moravskoslezský kraj	64	10 %
Jihomoravský kraj	56	9 %
Plzeňský kraj	43	7 %
Královéhradecký kraj	42	7 %
Pardubický kraj	42	7 %
Liberecký kraj	41	6 %
Ústecký kraj	36	6 %
Zlínský kraj	36	6 %
Kraj Vysočina	30	5 %
Olomoucký kraj	29	5 %
Jihočeský kraj	28	4 %
Karlovarský kraj	23	4 %
Česká republika	641	100 %

KRAJ: V jakém kraji pravidelně působíte (tj. pořádáte pravidelné kurzy, a ne pouze příležitostné semináře)?

Vzorek: 641

Zajímavé údaje ovšem získáme, zohledníme-li počet obyvatel v daném kraji. Pokud přepočteme, kolik obyvatel v kraji připadá na jeden taneční subjekt, který tam vykazuje svou činnost, ukazuje se jiná realita.⁹ V tabulce vede Liberecký kraj. Zde připadalo v roce 2014 na jeden subjekt s nabídkou tanečních kurzů ze všech krajů nejméně obyvatel (pouze 10 698), což znamená, že je v tomto kraji tanečních subjektů vlastně nejvíce. Oproti tomu v nejlidnatějším (Středočeském) kraji připadá na jeden subjekt téměř dvojnásobek obyvatel.

Tabulka 3: Počet obyvatel v kraji připadajících na jeden taneční subjekt

	Počet obyvatel v kraji	Počet subjektů v kraji	Počet obyvatel* připadajících na 1 subjekt
Liberecký kraj	438 609	41	10 698
hlavní město Praha	1 243 201	107	11 619
Pardubický kraj	515 985	42	12 285
Karlovarský kraj	300 309	23	13 057
Královéhradecký kraj	551 909	42	13 141
Plzeňský kraj	573 469	43	13 336
Zlínský kraj	586 299	36	16 286
Kraj Vysočina	510 209	30	17 007
Moravskoslezský kraj	1 221 832	64	19 091
Středočeský kraj	1 302 336	64	20 349
Jihomoravský kraj	1 170 078	56	20 894
Olomoucký kraj	636 356	29	21 943
Jihočeský kraj	636 707	28	22 740
Ústecký kraj	825 120	36	22 920
Česká republika	10 512 419	641	16 400

KRAJ: V jakém kraji pravidelně působíte (tj. pořádáte pravidelné kurzy, a ne pouze příležitostné semináře)?

Vzorek: 641

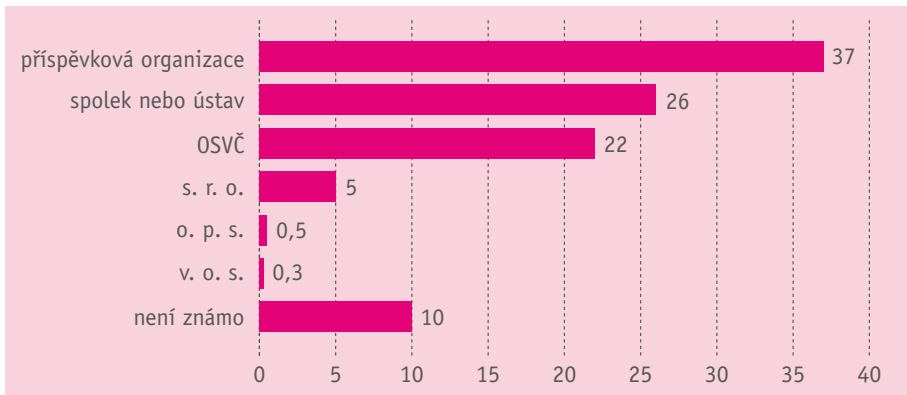
9. Projekce v této studii jsou počítány na celkový počet obyvatel v kraji, tzn., že jsou do něj zahrnuti lidé všech věkových kategorií.

TYPY SUBJEKTŮ DLE PRÁVNÍ FORMY

Jak se ukázalo při dohledání dat z internetových stránek subjektů databáze, největší podíl na výuce tance v celé České republice mají subjekty neziskového sektoru. Příspěvkové organizace (domy dětí a mládeže, střediska volného času apod.) tvořily v roce 2014 dokonce více než třetinu databáze. Tento údaj může být částečně zkreslen faktem, že existuje přehledná databáze Sdružení pracovníků domů dětí a mládeže v České republice, díky které se dá konstatovat, že se do databáze tanečních subjektů podařilo začlenit všechny příspěvkové organizace tohoto typu, zatímco například dohledání všech OSVČ nabízejících kurzy tance bylo odvislé od úspěšného nalezení subjektu na internetu.

Dále je celkem běžné nabízet kurzy tance pod hlavičkou spolku nebo ústavu, takto funguje celá čtvrtina subjektů v databázi. Naopak velká soukromá taneční studia figurující jako společnosti s ručením omezeným mají jen 5% podíl. U zbývajících 10% subjektů nebylo snadné podle jejich webových stránek právní formu dohledat, na stránkách chyběl jakýkoli identifikační údaj (IČO, zkratka formy v názvu apod.). Dá se předpokládat, že těchto 10% by případně spadalo spíše do podnikatelské sféry (OSVČ).

Graf 1: Typ právní formy (v %)

Q1. Z hlediska právní formy je subjekt, který organizuje taneční a pohybové kurzy pro veřejnost, evidován jako:

Vzorek: 641

Z hlediska typu právní formy se ukazují jisté odlišnosti. Zaměříme-li se například na Prahu, jasně se ukazuje, že soukromá taneční studia fungující jako společnosti s ručením omezeným jsou spíše záležitostí velkých měst s vyšší koncentrací obyvatel, kde mají větší pravděpodobnost, že se užijí. V Praze je podíl s. r. o. dokonce 12% oproti 5% podílu za celou Českou republiku. Ze všech 29 s. r. o. z databáze jich zde sídlí téměř polovina. Naopak je v našem hlavním městě výrazně nižší podíl příspěvkových organizací nabízejících kurzy tance. Zatímco v rámci celé republiky tvoří tento typ více než třetinu databáze, v Praze nedosahuje ani jedné čtvrtiny.

Tabulka 4: Typ právní formy ČR versus Praha

	Typ právní formy ČR	Typ právní formy Praha
příspěvková organizace	37 %	23 %
spolek nebo ústav	26 %	25 %
OSVČ	22 %	23 %
s. r. o.	5 %	12 %
o. p. s.	0,5 %	1 %
v. o. s.	0,3 %	1 %
není známo	10 %	14 %
velikost vzorku	641	107

Q1. Z hlediska právní formy je subjekt, který organizuje taneční a pohybové kurzy pro veřejnost, evidován jako:

Z doplňkových rozhovorů s respondenty vyplynulo, že volba právní formy má i své logické odůvodnění. Například v případě spolků je umožněno subjektu jednak žádat o granty, jednak požadovat nižší kurzovné, neboť spolky nejsou plátcí DPH. I právě proto má zřejmě neziskový sektor tak velký podíl na pořádání tanečních kurzů.

ZAMĚŘENO NA NABÍDKU TANEČNÍCH KURZŮ

Podle údajů dohledaných na internetových stránkách všech subjektů z databáze bylo v roce 2014 v nabídce přes 7109 tanečních kurzů. Některé subjekty pořádaly pouze jeden kurz, zatímco velká studia dokonce 240 kurzů. Dá se konstatovat, že na jeden subjekt připadá přibližně pořádání osmi kurzů.¹⁰

Rozložení počtu kurzů tance v jednotlivých krajích

Rozložení počtu kurzů v jednotlivých krajích přibližně kopíruje počty subjektů v nich sídlících. Přesto jsou zde některé odlišnosti. Z celkového počtu 7109 kurzů tance se jich v roce 2014 konalo přes dva tisíce v Praze. Ačkoli se v Praze tou dobou nacházelo „jen“ 17 % všech subjektů pořádajících kurzy tance (tabulka 2), co do objemu pokrývala Praha téměř třetinu celkové nabídky kurzů tance v České republice (tabulka 5). Při přepočtu kurzů na počet obyvatel připadalo v roce 2014 v Praze na jeden kurz tance jen 588 obyvatel (tabulka 6), což je o polovinu méně lidí než v Pardubickém a Libereckém kraji, které obsadily hned dvě následující přední příčky.

Naopak nejméně kurzů tance se s ohledem na počet obyvatel v dané lokalitě pořádalo v Ústeckém kraji. Zde na jeden kurz připadalo dokonce 3684 obyvatel, což je výrazně více než v krajích ostatních.

10. V rámci této studie pracujeme s mírou centrální tendence – s mediánem. (Medián je hodnota, která dělí řadu vzestupně seřazených výsledků na dvě stejně početné poloviny. Platí, že nejméně 50 % hodnot je menších nebo rovných a nejméně 50 % hodnot je větších nebo rovných mediánu.) V porovnání s aritmetickým průměrem je jeho výhodou, že není ovlivněn extrémními hodnotami.

Tabulka 5: Počet a rozložení kurzů tance v krajích

	Celkový počet kurzů v kraji	Přepočteno na procenta
hlavní město Praha	2113	30 %
Středočeský kraj	677	10 %
Moravskoslezský kraj	666	9 %
Jihomoravský kraj	624	9 %
Pardubický kraj	424	6 %
Královéhradecký kraj	369	5 %
Zlínský kraj	363	5 %
Jihočeský kraj	359	5 %
Plzeňský kraj	357	5 %
Liberecký kraj	332	5 %
Olomoucký kraj	263	4 %
Ústecký kraj	224	3 %
Kraj Vysočina	207	3 %
Karlovarský kraj	131	2 %
Česká republika	7109	100 %

Q3. Kolik pravidelných tanečních a pohybových kurzů máte MOMENTÁLNĚ na rozvrhu?
Vzorek: 641

Tabulka 6: Počet obyvatel v kraji připadajících na jeden taneční subjekt

	Počet obyvatel celkem	Celkový počet kurzů v kraji	Počet obyvatel na 1 kurz tance v kraji
hlavní město Praha	1 243 201	2113	588
Pardubický kraj	515 985	424	1217
Liberecký kraj	438 609	332	1321
Královéhradecký kraj	551 909	369	1496
Plzeňský kraj	573 469	357	1606
Zlínský kraj	586 299	363	1615
Jihočeský kraj	636 707	359	1774
Moravskoslezský kraj	1 221 832	666	1835
Jihomoravský kraj	1 170 078	624	1875
Středočeský kraj	1 302 336	677	1924
Karlovarský kraj	300 309	131	2292
Olomoucký kraj	636 356	263	2420
Kraj Vysočina	510 209	207	2465
Ústecký kraj	825 120	224	3684
Česká republika	10 512 419	7109	1479

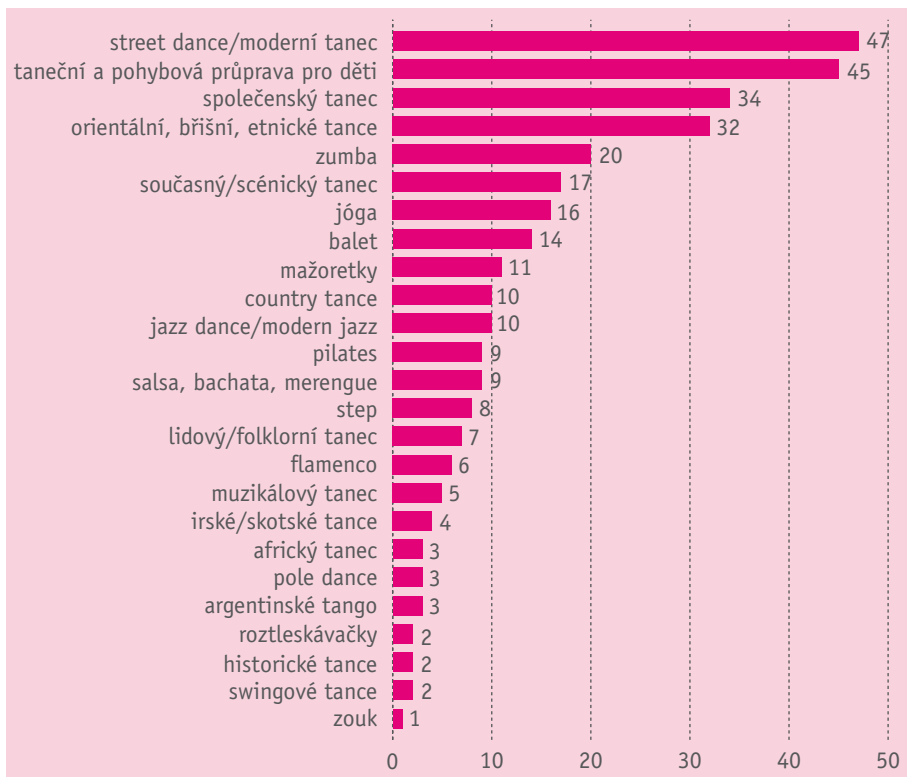
Q3. Kolik pravidelných tanečních a pohybových kurzů máte **MOMENTÁLNĚ** na rozvrhu?

Vzorek: 641

Nabídka tanečních kurzů

Nabídka jednotlivých kurzů tance, které sledované subjekty pořádaly v roce 2014, byla opět dohledána z jejich internetových stránek. Ukazuje se, že z tanečních žánrů jednoznačně vévodila kategorie *street dance*, některými subjekty označovaná také pojmem *moderní tanec*.¹¹ Kurzy *street dance* a jeho jednotlivých stylů má v nabídce téměř polovina všech subjektů z databáze. Na druhém místě s nepatrným odstupem skončila kategorie nazvaná *taneční a pohybová průprava pro děti*, kam byly řazeny jakékoli nespecifikované obecné kurzy taneční a pohybové výchovy. Třetina všech tanečních subjektů pořádá kurzy společenského tance a také orientálního tance. Poměrně oblíbené jsou zřejmě stále kurzy *zumby*, které má v nabídce pětina subjektů. Ostatní taneční a pohybové žánry nebyly tak hojně zastoupeny.

11. Jedná se o velmi nepřesnou, ale v tomto oboru rozšířenou terminologii, kdy je pod pojmem *moderní tanec* chápán tanec ve stylu *street dance*.

Graf 2: Nabídka tanečních stylů (v %)

Q4. Z následující nabídky prosím vyberte, jaké taneční a pohybové kurzy nabízíte.
Vzorek: 641

Pokud se zaměříme na nabídku tanečních kurzů v rámci jednotlivých právních forem subjektů, narazíme na jisté odlišnosti. Ve všech typech sice dominují taneční žánry, které obsadily první příčky v celkovém souhrnu (street dance, taneční a pohybová průprava, orientální tance), v příspěvkových organizacích však mají tyto styly ještě výraznější zastoupení. Dále se mnohem častěji v jejich nabídce objevují *zumba*, *kurz pro mažoretky* a *country tance*. Činnost zapsaných spolků je také poměrně pestrá, výrazněji však dominuje zaměření na společenský tanec.

Společnosti s ručením omezeným mají v databázi menší zastoupení (jen 29 subjektů), což znesnadňuje procentuální porovnání s ostatními subjekty. Nicméně i tak je z výsledků patrné, že nabídka těchto tanečních studií je vzhledem k jejich velikosti mnohem pestřejší a je zaměřena i na specifitější taneční druhy a žánry. Častěji než u ostatních subjektů se zde setkáme s nabídkou kurzů *baletu*, *současného tance*, *jazz dance*, *pilates*, *stepu*, *tanců typu salsa, bachata, merengue* apod., s kurzy *muzikálového tance*, *afrického tance*, *flamenco* a *pole dance*.

Tabulka 7: Nabídka tanečních kurzů podle typu právní formy

	přísp. org.	spolek	OSVČ	s. r. o.	všechny typy subjektů
street dance/moderní tanec	63 %	34 %	36 %	59 %	47 %
taneční a pohybová průprava pro děti	59 %	35 %	43 %	45 %	45 %
orientální, břišní, etnické tance	41 %	19 %	34 %	34 %	32 %
společenský tanec	29 %	47 %	31 %	41 %	34 %
zumba	27 %	15 %	18 %	24 %	20 %
jóga ¹²	22 %	10 %	14 %	28 %	16 %
mažoretky	20 %	6 %	6 %	10 %	11 %
současný tanec/scénický tanec	20 %	14 %	15 %	21 %	17 %
country tance	20 %	6 %	4 %	10 %	10 %
balet	14 %	12 %	15 %	34 %	14 %
step	11 %	4 %	4 %	17 %	8 %
lidový/folklorní tanec	11 %	3 %	6 %	7 %	7 %
jazz dance/modern jazz	9 %	12 %	11 %	21 %	10 %
irské tance/skotské tance	8 %	1 %	3 %	10 %	4 %
pilates	6 %	7 %	10 %	28 %	9 %
salsa, bachata, merengue	5 %	8 %	13 %	21 %	9 %
roztleskávačky	4 %	1 %	2 %	0 %	2 %
muzikálový tanec	4 %	4 %	5 %	17 %	5 %
historické tance	3 %	1 %	0 %	3 %	2 %
africký tanec	3 %	2 %	5 %	10 %	3 %
pole dance	3 %	1 %	3 %	14 %	3 %
flamenco	2 %	6 %	9 %	14 %	6 %
argentinské tango	1 %	4 %	4 %	0 %	3 %
swingové tance	0 %	2 %	5 %	0 %	2 %
zouk	0 %	1 %	2 %	3 %	1 %
počet subjektů	235	167	143	29	641

Q4. Z následující nabídky prosím vyberte, jaké taneční a pohybové kurzy nabízíte.

Vzorek: 641

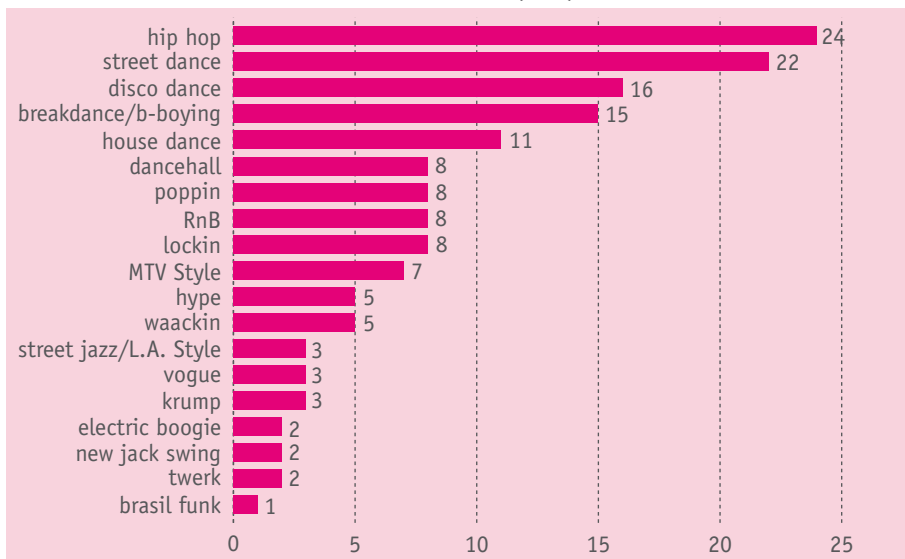
12. Jak se ukázalo, taneční subjekty mají v nabídce kromě čistě tanečních také pohybové lekce (jóga, pilates apod.). Tyto kurzy byly do dalších výpočtů také zahrnuty (počet lektorů apod.).

Nabídka stylů street dance

Jelikož se naplnil předpoklad, že *street dance*¹³ bude vévodit nabídce kurzů tanečních subjektů, a jelikož se jedná o žánr, do kterého spadá hned několik stylů, věnovali jsme mu v dotazníku i vlastní otázku, jež měla vysledovat, co za styly mají taneční subjekty nejčastěji v nabídce.

Zcela přesvědčivě zvítězil *hip hop*, který vyučuje hned čtvrtina subjektů nabízejících kurzy street dance. Dalším hojně zastoupeným stylem je *disco dance* a *breakdance*. Specifičtější taneční odnože street dance (lockin, poppin, electric boogie, vogue apod.) jsou spíše doménou velkých tanečních studií, které jim věnují speciální lekce. Ostatní subjekty spíše nabízejí výuku pod hlavičkou zastřešujícího žánru, tedy street dance, který se umístil při výběru hned na druhém místě s tím, že se zřejmě ve výuce lekcí street dance věnují nejrozličnějším stylům.

Graf 3: Nabídka streetových tanečních stylů (v %)

Q4_street. A které z následujících stylů street dance se vyučují v rámci tanečních lekcí? Vyberte opět vše, co platí.

Vzorek: 554

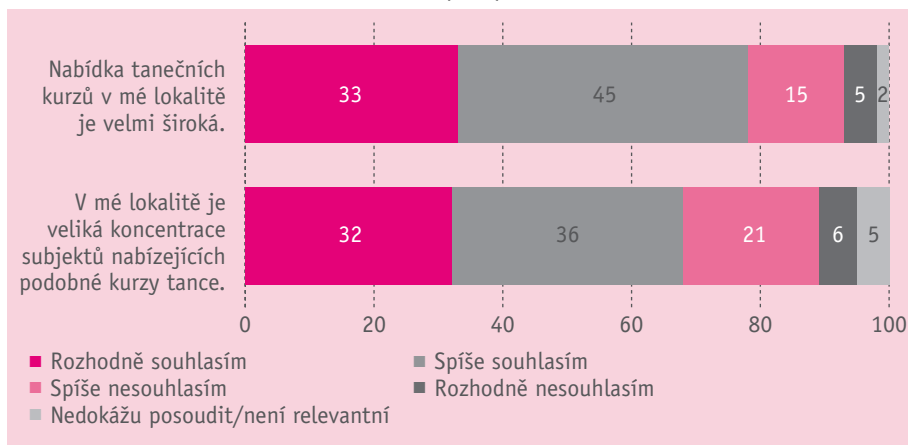
13. *Street dance* bývá překládán jako *pouliční tanec*. Jedná se o fenomén, který se v Česku významněji rozšířil po roce 1989. Bývá spojován s termínem hiphopová subkultura, která kromě tance (především b-boying, který je znám spíše pod pojmem breakdance) a hudebního směru (rap, deejaying) zahrnuje další projevy, např. graffiti. V průběhu let se v rámci street dance vyvinuly další taneční styly, které se navzájem prolínají, ovlivňují a oddělují. Více o stylech street dance pojednává Ladislav LayDee Kabát v publikaci *Tanec v české republice* (str. 82–91). Pro účely této studie jsme vycházeli z termínů tanečních stylů, které používají taneční subjekty na svých internetových stránkách, byť je patrné, že u užívání terminologie panují výrazné nepřesnosti.

Vnímání konkurence v oboru¹⁴

Součástí dotazníku byla i postojová baterie s výroky zaměřenými na vnímání konkurence v oboru. Respondenti měli vyjádřit na škále, nakolik s uvedenými výroky souhlasí.

Ukázalo se, že subjekty nabízející kurzy tance vnímají, že mají ve svém oboru velkou konkurenci. Tři čtvrtiny respondentů soudí, že je nabídka tanečních kurzů v jejich lokalitě velmi široká stejně jako koncentrace subjektů s podobnou nabídkou.

Graf 4: Výsledky výroků o konkurenci (v %)

Q15. Uvedte prosím, do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky. Vztáhněte prosím výroky k vašemu kontextu.

Vzorek: 165 respondentů

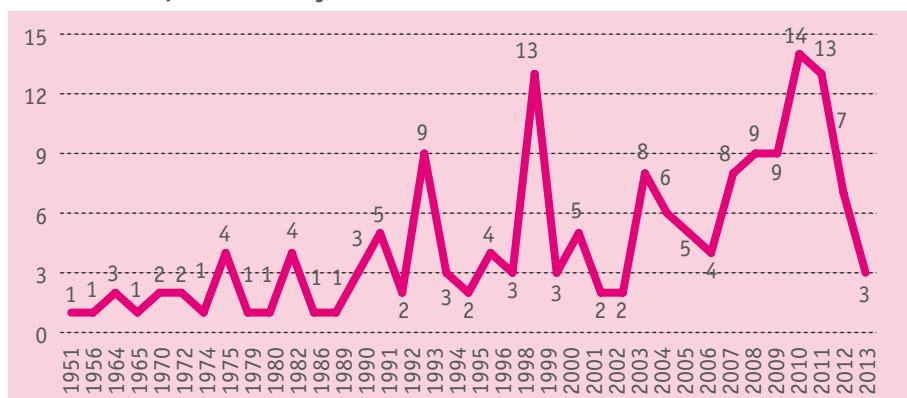
14. Do dotazníku bylo zařazeno i několik výroků, které vyplynuly z pilotních rozhovorů se zástupci tanečních subjektů. Cílem výzkumu bylo totiž nejen získat číselné údaje o tanečním průmyslu, ale odhalit i subjektivní vnímání některých aspektů tohoto odvětví. Respondenti pak v dotazníku měli vyjádřit, nakolik souhlasí s uvedenými názory v případě, že postoj vztáhnou ke svému kontextu, tedy k tanečnímu subjektu, v němž působí. V případě, že by se s uvedenou situací nedokázali identifikovat, bylo umožněno zvolit únikovou variantu odpovědi – nedokážu posoudit/není relevantní.

DÉLKA EXISTENCE TANEČNÍCH SUBJEKTŮ

Záměrem výzkumu bylo zmapovat i délku působení subjektů na trhu. V případě OSVČ bylo požadováno uvedení roku, kdy daná osoba začala vyučovat tanec na živnostenské oprávnění, v případě ostatních subjektů roku, kdy byla instituce zaregistrována.

Většina subjektů pořádajících kurzy tance byla založena až po sametové revoluci. Instituce založené před rokem 1989 jsou až na výjimky příspěvkovými organizacemi. Za plodná léta, kdy vznikalo relativně nejvíce subjektů, můžeme považovat rok 1998 a léta 2010–2011.

Graf 5: Délka působení subjektu na trhu

Q2. Od jakého roku pořádá subjekt, který zastupujete, taneční a pohybové kurzy?/V jakém roce jste začali jako OSVČ pořádat vlastní kurzy tance, ať už pod hlavičkou vlastního tanečního studia, nebo jen pod svým jménem?

Vzorek: 165 respondentů

ÚČASTNÍCI TANEČNÍCH KURZŮ

Součástí dotazníkového šetření byla i otázka na odhad počtu lidí, kteří průměrně chodí na jednu taneční lekci. Jak již bylo naznačeno, on-line dotazník vyplnilo pouze 165 subjektů z celé databáze. Výsledky pro celou Českou republiku a všechny subjekty databáze proto byly dopočítány projekcí, kde byl zohledněn medián počtu lidí navštěvujících jednu lekci v rámci jednotlivých typů právních forem subjektů.

Z výsledků vyplývá, že na jednu taneční lekci chodilo v roce 2014 přibližně 12 lidí, což by znásobeno celkovým počtem tanečních kurzů, které byly v nabídce (7109). Celkový odhad počtu lidí v České republice, kteří v roce 2014 navštěvovali taneční kurzy, byl tedy minimálně **85 308** lidí. Pokud zohledníme počet lidí, který uvedly jednotlivé právní formy subjektů, dostaneme se ještě na vyšší číslo. U společností s ručením omezeným a spolků totiž vychází medián návštěvnosti dokonce na 15 lidí. V tomto případě by se dalo říci, že taneční kurzy navštěvovalo v roce 2014 dokonce celkem **91 618** lidí. Při dalších dopočtech budeme vycházet z tohoto údaje, neboť byl dopočítán přesnější metodou.

Zaměříme-li se na jednotlivé kraje, pak v Praze čítala v roce 2014 komunita návštěvníků kurzů odhadem přes 28 tisíc lidí, což by při dalším přepočtu znamenalo, že na jednoho návštěvníka tanečních kurzů připadá v Praze pouze 44 „netanečníků“.

V ostatních krajích byl celkový počet účastníků kurzů výrazně nižší. I kdyby se sečetl odhadovaný počet kurzistů ve třech krajích, které obsadily hned následující tři příčky v žebříčku (Středočeský, Moravskoslezský a Jihomoravský kraj), stále by počet „tanečníků“ nedosahoval jejich počtu v Praze.

Nejméně účastníků tanečních a pohybových kurzů je opět zcela logicky v krajích, kde je celkově nejnížší nabídka kurzů, tj. na Vysočině, v Karlovarském a Ústeckém kraji. V posledně jmenovaném poměr „tanečníků“ k „netanečníkům“ už vychází na číslo 295, což znamená, že pouze jeden obyvatel z 295 lidí chodil v roce 2014 na kurzy tance.

Tabulka 8: Odhad počtu účastníků tanečních kurzů v krajích

	Počet obyvatel celkem	Odhad počtu účastníků kurzů v krajích	Přepočet: Kolik obyvatel připadá na 1 návštěvníka tanečních kurzů (sl. 1/sl. 2)
hlavní město Praha	1 243 201	28 200	44
Středočeský kraj	1 302 336	8529	153
Moravskoslezský kraj	1 221 832	8525	143
Jihomoravský kraj	1 170 078	7724	151
Pardubický kraj	515 985	5559	93
Královéhradecký kraj	551 909	4738	116
Zlínský kraj	586 299	4708	125
Jihočeský kraj	636 707	4637	137
Plzeňský kraj	573 469	4589	125
Liberecký kraj	438 609	4034	109
Olomoucký kraj	636 356	3251	196
Ústecký kraj	825 120	2794	295
Kraj Vysočina	510 209	2624	194
Karlovarský kraj	300 309	1706	176
Česká republika	10 512 419	91 618	115

Q8. Uveďte, i odhadem, prosím, kolik lidí průměrně chodí na Vámi pořádanou 1 taneční/pohybovou lekci.

Vzorek: 165 respondentů, dopočítáno projekcí na celou populaci v České republice

Členství v tanečních skupinách

Už při letmém procházení internetových stránek tanečních subjektů bylo patrné, že vedle tanečních kurzů pro veřejnost pořádají některé z nich kurzy pro „vybranou“ skupinu jedinců, která se tanci věnuje závazněji, případně reprezentuje taneční instituci tím, že jezdí na různé soutěže, veřejně vystupuje na jevišti apod. Zajímalo nás, kolik ze subjektů má svou taneční skupinu či vybrané páry. Výsledky ukázaly, že je to dokonce 90 % tanečních institucí, které vyplnily dotazník (165).

Podpora a rozvíjení hlubšího zájmu o tanec prostřednictvím členství v taneční skupině je velmi důležitá. Právě zde se již od útlého věku vychovávají nejen budoucí adepti tanečních konzervatoří a jiných tanečních škol, ale i budoucí diváci tanečních představení a soutěží, případně i budoucí lektori tance.

Kolik procent ze všech návštěvníků tvoří tyto „výběrové“ taneční skupiny? Sečteme-li údaje všech respondentů (165), vychází, že týdně navštívilo všechny jejich kurzy dohromady 31 826 lidí. Do výběrových skupin patří podle těchto subjektů celkem 7902 lidí, z čehož vyplývá, že přibližně čtvrtina kurzistů navštěvujících lekce tance se tomuto umění věnuje i na závaznější, prezentační úrovni.

Výrazné rozdíly v počtu členů výběrových skupin panují mezi jednotlivými právními formami subjektů. Zdá se, že provozování reprezentujících tanečních souborů je spíše doménou neziskového sektoru. Jak ve spolcích, tak i v příspěvkových organizacích tvoří podíl členů tanečních skupin dokonce třetinu všech kurzistů, kteří jejich taneční lekce navštěvují. Přihlédneme-li ke skutečnosti, že tyto právní formy se zaměřují především na výchovu dětí a mládeže, zdají se být výsledky vcelku logické.

V případě subjektů registrovaných pod OSVČ je už podíl reprezentujících členů jen čtvrtinový, u společností s ručením omezeným tvoří členové skupin jen 5 % všech návštěvníků tanečních lekcí, dá se předpokládat, že se jedná o opravdu elitní výběrovou skupinu.

Tabulka 9: Poměr členů výběrové taneční skupiny k celkovému počtu návštěvníků kurzů

	Počet návštěvníků všech lekcí	Počet členů výběrové skupiny	Přepočteno na procenta
s. r. o.	5960	211	4 %
OSVČ	7892	1822	23 %
spolek	8946	2901	32 %
příspěvková organizace	8468	2678	32 %

Q7. Uveďte, i odhadem, prosím, kolik lidí celkem v současnosti navštěvuje vaše taneční a pohybové kurzy (kolik lidí navštíví všechny vaše taneční a pohybové kurzy dohromady za týden)?

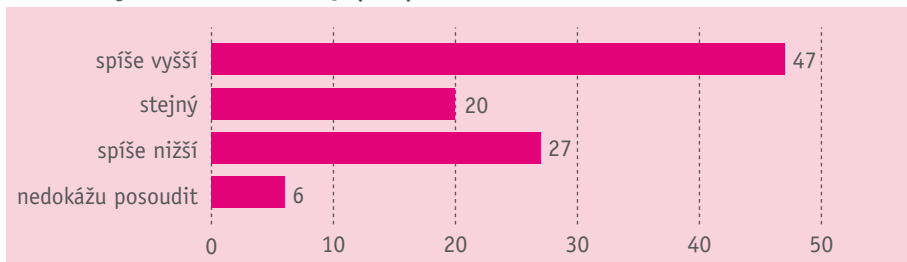
Q9. Existuje v rámci vaší instituce taneční skupina, která vás reprezentuje, tedy jezdí na taneční soutěže, veřejně vystupuje na jevišti apod.?

Q9b. Uveďte, i odhadem, prosím, kolik lidí patří do této taneční skupiny.

Vzorek: 165 respondentů

Zájem veřejnosti o taneční kurzy

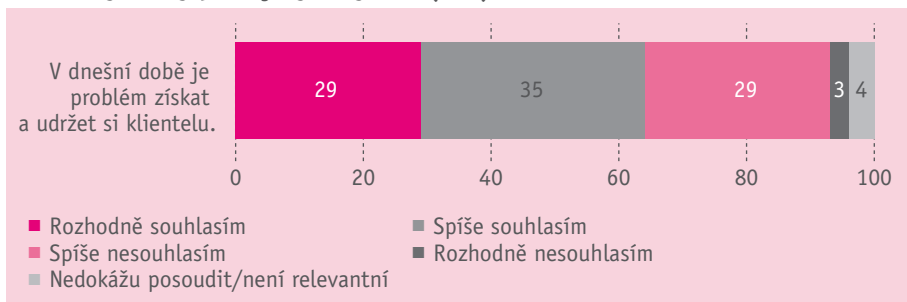
V dotazníku nás také zajímalo, jaký je v posledních letech zájem veřejnosti o taneční kurzy v porovnání s předchozími pěti lety. Zdá se, že se návštěvnost kurzů vyvíjí pozitivním směrem. Téměř polovina dotázaných pozorovala v roce 2014 spíše vyšší zájem o jejich kurzy, naopak necelá čtvrtina spíše nižší zájem v porovnání s předchozími lety.

Graf 6: Zájem o taneční kurzy (v %)

Q6. Počet lidí, kteří navštěvují vámi pořádané taneční a pohybové kurzy, je v porovnání s předchozími pěti lety:

Vzorek: 165 respondentů

Ačkoli zájem veřejnosti o taneční kurzy má spíše rostoucí tendenci, zdá se, že taneční subjekty musí o návštěvníky tanečních lekcí neustále bojovat. Dvě třetiny dotázaných totiž souhlasí s výrokem, že získat a udržet si v dnešní době klientelu je poměrně problém.

Graf 7: Výsledky postojových výroků (v %)

Q15. Uvedte prosím, do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky. Vztáhněte prosím výroky k vašemu kontextu.

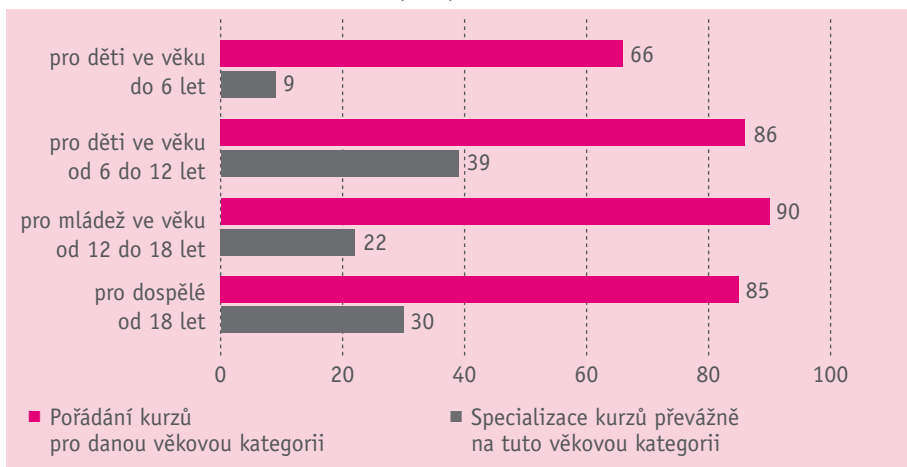
Vzorek: 165 respondentů

Zaměření tanečních kurzů

Součástí dotazníku byla i otázka, pro jakou klientelu z hlediska věku subjekty nabízejí kurzy a zda se na nějakou věkovou skupinu specializují. Je povzbudivé, že podle výsledků z roku 2014 je vidět, že téměř všechny subjekty otevírají kurzy jak pro děti od 6 let, tak i pro mládež do 18 let a mají v nabídce i kurzy pro dospělé. I výsledky taneční průpravy a dalších kurzů pro předškolní děti jsou příznivé, mají je na programu dvě třetiny subjektů.

Klíčovou věkovou skupinu, na kterou se taneční subjekty soustředí nejvíce, tvořily v roce 2014 děti ve věku od 6 do 12 let, následují dospělí. Zajímavý je propad u kategorie mládeže. Jak vyplynulo z doplňkových rozhovorů, věková kategorie 12–18 let je specifická. V této etapě začínají mladí ve větší míře rozhodovat o náplni svého volného času. Často tedy mohou opustit kurzy tance, které jim vybrali jako koníček jejich rodiče.

Graf 8: Zaměření tanečních kurzů (v %)

Q5. Pro jaké věkové kategorie jsou taneční a pohybové kurzy pořádány? Na jakou věkovou kategorii se vaše kurzy specializují nejvíce?

Vzorek: 165 respondentů

LEKTOŘI TANEČNÍCH A POHYBOVÝCH KURZŮ

Jedním z klíčových úkolů výzkumu bylo mapování lektorské základny tanečních subjektů. Zajímalo nás, kolik lektorů se v České republice zabývá výukou tanečních a pohybových kurzů, jaké mají vzdělání, jakým způsobem jsou zaměstnáváni a jak jsou za svou práci ohodnoceni.

Velikost lektorské základny bylo možné zjistit díky dohledání údajů na webových stránkách všech subjektů z databáze. Podle těchto informací byly v roce 2014 v České republice přibližně čtyři tisíce lektorů tance. S přihlédnutím k předchozím faktům opět nepřekvapí, že Praha se umístila na první příčce. Zde působí téměř čtvrtina všech lektorů z celé republiky. Naopak v Karlovarském kraji vyučuje tanec necelá stovka lidí.

Tabulka 9: Počet a rozložení lektorů v krajích

	Počet lektorů v kraji	Rozložení počtu lektorů v krajích
hlavní město Praha	1028	26 %
Moravskoslezský kraj	380	10 %
Středočeský kraj	322	8 %
Jihomoravský kraj	298	8 %
Jihočeský kraj	251	6 %
Pardubický kraj	225	6 %
Plzeňský kraj	204	5 %
Ústecký kraj	201	5 %
Liberecký kraj	205	5 %
Královéhradecký kraj	207	5 %
Kraj Vysočina	182	5 %
Olomoucký kraj	177	4 %
Zlínský kraj	173	4 %
Karlovarský kraj	93	2 %
Česká republika	3946	100 %

Q10. Kolik lektorů v současnosti vyučuje vámi pořádané taneční a pohybové kurzy, ať už v jakémkoli rozsahu?

Vzorek: 641 respondentů

Přepočet lektorů tanečních kurzů na počet obyvatel v krajích

V přepočtu lektorů na počet obyvatel vychází, že se v roce 2014 v České republice zabýval výukou tance jako lektor každý 2664. obyvatel, řečeno jinak na jednoho lektora tance připadalo daný rok 2664 obyvatel. V Praze to bylo číslo opět nejnižší. Výukou tance se zde živil minimálně každý 1209. obyvatel.

V porovnání s Prahou je však zajímavý spíše Liberecký kraj, kde působí pouze 5 % lektorů z celé ČR (tj. 1/5 oproti Praze, tabulka 9), přitom ovšem na jednoho lektora připadá pouze zhruba 2140 obyvatel (tedy dvojnásobný počet oproti Praze). Podobná situace je i v Pardubickém kraji.

Tabulka 10: Přepočet množství lektorů tanečních kurzů na počet obyvatel v krajích

	Počet obyvatel celkem	Počet lektorů v kraji	Přepočet: 1 lektor na počet obyvatel v kraji (sl. 1/sl. 2)
hlavní město Praha	1 243 201	1028	1209
Liberecký kraj	438 609	205	2140
Pardubický kraj	515 985	225	2293
Jihočeský kraj	636 707	251	2537
Královéhradecký kraj	551 909	207	2666
Kraj Vysočina	510 209	182	2803
Plzeňský kraj	573 469	204	2811
Moravskoslezský kraj	1 221 832	380	3215
Karlovarský kraj	300 309	93	3229
Zlínský kraj	586 299	173	3389
Olomoucký kraj	636 356	177	3595
Jihomoravský kraj	1 170 078	298	3926
Středočeský kraj	1 302 336	322	4045
Ústecký kraj	825 120	201	4105
Česká republika	10 512 419	3946	2664

Q10. Kolik lektorů v současnosti vyučuje vámi pořádané taneční a pohybové kurzy, ať už v jakémkoli rozsahu?

Vzorek: 641 respondentů

Lektoři tance v rámci jednotlivých subjektů

Zastoupení lektorů v jednotlivých subjektech obecně odráží zastoupení subjektů na trhu, tj. téměř polovina lektorů tance pracuje v příspěvkových organizacích, které tvoří 37 % subjektů nabízejících kurzy tance.

Tabulka 11: Počet a rozložení lektorů v rámci jednotlivých typů subjektů

	Počet lektorů v rámci typu subjektu	Rozložení počtu lektorů v rámci typu subjektu
příspěvková organizace	1567	43 %
spolek nebo ústav	934	26 %
OSVČ	739	20 %
společnost s ručením omezeným	339	9 %
veřejná obchodní společnost	27	1 %
obecně prospěšná společnost	21	1 %
vzorek	641	100 %

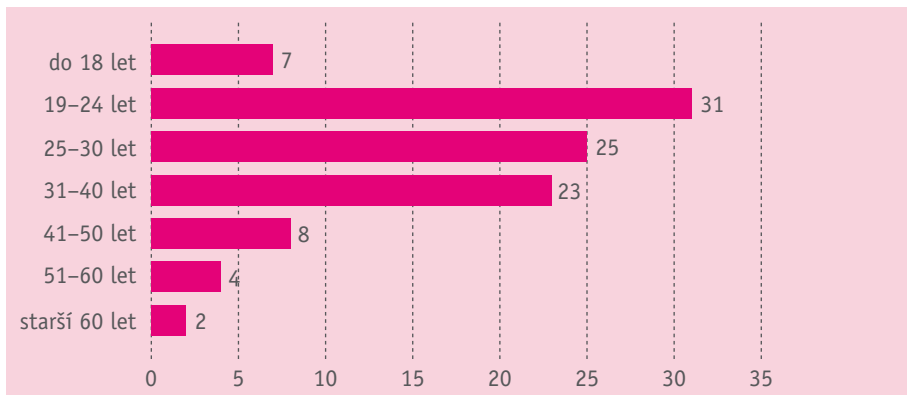
Q10. Kolik lektorů v současnosti vyučuje vámi pořádané taneční a pohybové kurzy, ať už v jakémkoli rozsahu?

Vzorek: 641 respondentů

Informace o lektorech

Zdá se, že výuka tance je spíše doménou žen. Z výsledků vyplynulo, že lektorskou základnu tvoří 78 % žen ku 22 % mužů. Z hlediska věku výrazně převažují mladí. Dvěma třetinám lektorů je méně než 30 let.

Graf 9: Věk lektorů (v %)

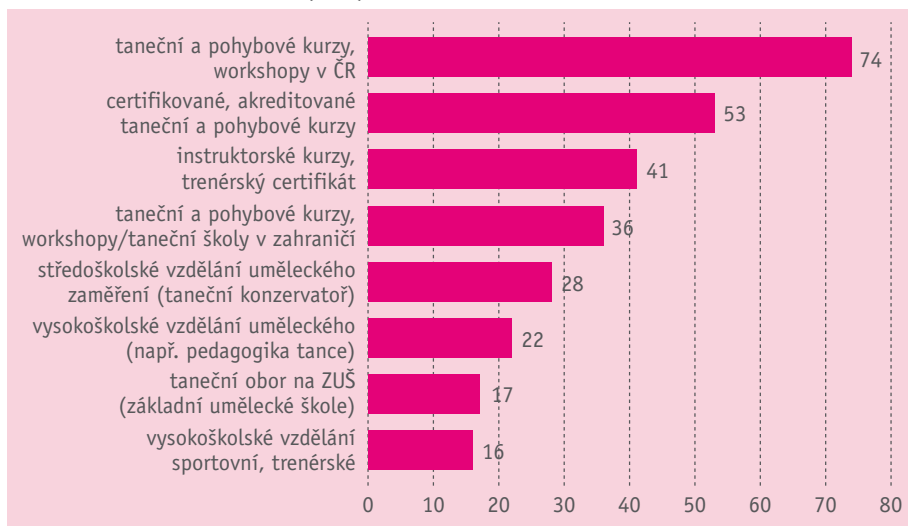
Q13. Jaká je věková struktura lektorského týmu tanečních a pohybových kurzů?

Vzorek: 165

Vzdělání lektorů

Informace o vzdělání lektorů v oboru jsou opět založeny na výsledcích ze 165 vyplněných dotazníků. V nich pouze přibližně čtvrtina subjektů uvedla, že zaměstnává lektory se středoškolským či vysokoškolským uměleckým vzděláním. Důvodem může být fakt, že pro výuku většiny tanečních stylů (např. street dance) neexistuje oficiální vzdělávací instituce typu školy. Lektoři se tak nejčastěji vzdělávají prostřednictvím návštěvy (certifikovaných) kurzů a workshopů v České republice, méně často v zahraničí.

Graf 10: Vzdělání lektorů (v %)

Q12. Které všechny stupně a druhy tanečního a pohybového vzdělání mají lektoři, kteří u vás vyučují v tanečních a pohybových kurzech?

Vzorek: 165 respondentů

Postojové výroky o vzdělání

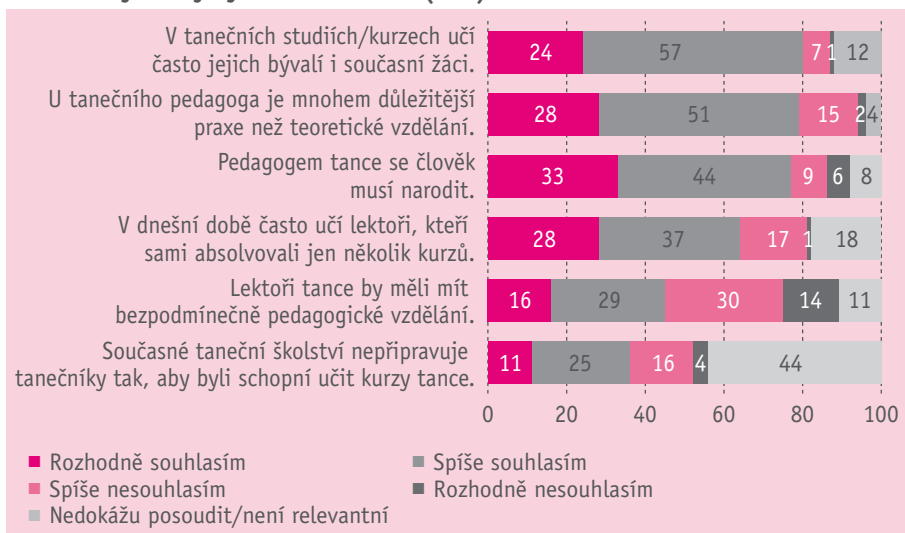
Vzdělání lektorů tanečních a pohybových kurzů bylo jedním ze stěžejních témat výzkumu. Do dotazníku proto byla zařazena i baterie rozličných a často i protichůdných výroků se záměrem zjistit, nakolik se s nimi respondenti ztotožňují.

S požadavkem, že by lektoři tance měli mít bezpodmínečně pedagogické vzdělání, souhlasila necelá polovina dotázaných. Naopak více než tři čtvrtiny si myslí, že u tanečního pedagoga je ve výsledku mnohem důležitější praxe než teoretické vzdělání. Téměř stejné procento lidí zastává názor, že s nadáním vyučovat (tanec) se člověk musí rovnou narodit.

Do dotazníku byla zařazena i otázka úrovně současného tanečního školství a jeho schopnosti připravit frekventanty na dráhu učitele tance. Otázka byla záměrně formulována negativně, v reakci na diskusi s odbornou veřejností a zástupci středních a vysokých tanečních škol, která proběhla v rámci konference Institutu umění – Divadelního ústavu a Víze tance na podzim roku 2013. Zajímalo nás, jak se k tomuto výroku budou vyjadřovat přímo taneční subjekty, které absolventy těchto škol zaměstnávají. Vzhledem k předchozím výsledkům, z nichž vyplynulo, že lektory s odborným středoškolským, či dokonce vysokoškolským vzděláním má ve své základně přibližně pouze čtvrtina subjektů, nepřekvapí, že se k tomuto výroku nedokázala polovina dotázaných vyjádřit. Více než třetina ovšem s tímto postojem souhlasí.

V pilotních rozhovorech také poměrně často zaznívala stížnost, že v dnešní době často nabízejí kurzy i lidé, kteří sami před nedávnem pochytili první krůčky daného stylu. Slovy jedné z respondentek: *„Náhodou jsem zjistila, že absolventi našich kurzů salsy pro začátečníky nabízejí jakési hodiny street salsy. Jak výuka probíhala, si vážně nedokážu představit...“* Tuto situaci naznačují i výsledky výzkumu. Dvě třetiny dotázaných souhlasily s výrokem, že v dnešní době často učí lektori, kteří sami absolvovali jen několik kurzů.

Stejně se potvrdila domněnka, že právě taneční subjekty tvoří svým způsobem důležitou základnu pro výchovu budoucích lektorů tance. Často právě zde nabývají žáci kurzů své první lektorské zkušenosti, případně se jako lektori do studií vrací. Z jednoho pilotního rozhovoru se subjektem, který se zaměřuje na taneční výchovu dětí a mládeže, vyplynulo, že si záměrně vychovává vybrané talentované děti k výuce tance a tvorbě choreografií a po dosažení patřičného věku jim některé kurzy svěří do péče. Tato praxe je zřejmě běžnější. S výrokem, že v tanečních studiích/kurzech učí často jejich bývalí i současní žáci, souhlasí dokonce tři čtvrtiny dotázaných.

Graf 11: Výsledky výroků o vzdělání (v %)

Q15. Uvedte prosím, do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky. Vztáhněte prosím výroky k vašemu kontextu.

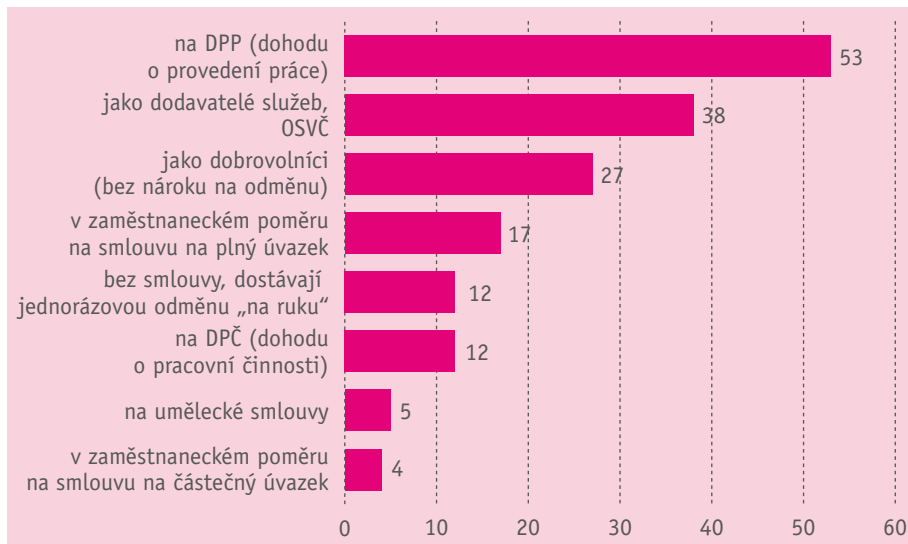
Vzorek: 165 respondentů

Způsob zaměstnání lektorů

Informace o způsobu zaměstnávání lektorů byla získána z vyplněných dotazníků, tedy ze vzorku 165 respondentů. Z uvedeného vyplývá, že nejčastěji byli lektoři tance v roce 2014 zaměstnaní na dohodu o provedení práce. Tento typ pracovního vztahu je uplatňován ve více než polovině dotázaných subjektů. Důvodem je zřejmě to, že se jedná jak pro zaměstnavatele, tak i pro zaměstnance o finančně nejvýhodnější formu právního vztahu, při které se do jisté výše platu neodvádí zdravotní ani sociální pojištění, jako tomu je v případě zaměstnaneckých poměrů na jakýkoli úvazek i dohody o pracovní činnosti.

Více než třetina lektorů vystavuje faktury organizaci, ve které působí. Pouze pětina lektorů je v zaměstnaneckém poměru (17 % na plný a 4 % na částečný úvazek).

Je zajímavé, že více než čtvrtina subjektů uvedla, že jejich lektoři pracují jako dobrovolníci, tj. bez nároku na odměnu. Jejich úsilí je jim zřejmě kompenzováno jinou formou (možností návštěvy dalších kurzů zdarma apod.). Pouze 12 % dotázaných přiznalo, že zaměstnávají lektory tzv. „načerno“.

Graf 12: Způsob zaměstnání lektorů (v %)

Q11. Z hlediska pracovně právních vztahů vyučují lektori tanečních a pohybových kurzů:
Vzorek: 165 respondentů

Způsob zaměstnání lektorů v rámci právní formy organizace

Byť budou mít další informace vzhledem k malému vzorku spíše orientační hodnotu, je zajímavé uvést, jak se způsob zaměstnávání lektorů liší v rámci jednotlivých právních forem subjektu.

V případě větších tanečních studií (tj. společností s ručením omezeným) se zdá, že lektoři pracují buď na dohodu o provedení práce (DPP), nebo jako živnostníci (OSVČ). Taneční subjekty registrované na osobu samostatně výdělečně činnou nejčastěji fungují právě tak, že jednotliví lektoři vystavují organizaci faktury (OSVČ), nicméně dále zaměstnávají některé pedagogy na DPP, nebo dokonce jako dobrovolníky a přiznávají, že někomu dávají jednorázovou odměnu na ruku bez písemné smlouvy, tedy že zaměstnávají lektory i tzv. načerno.

Spolky uzavírají nejčastěji se svými lektory DPP, ve stejné míře ale zaměstnávají i dobrovolníky. Poměrně často vystavují někteří pedagogové organizaci faktury. V některých spolcích se daří zaměstnat klíčové pracovníky na plný nebo alespoň částečný úvazek či na dohodu o pracovní činnosti a umělecké smlouvy. Vedle toho ale také platí některé lektory přímo na ruku bez smlouvy. Zdá se, že právě ve spolcích je situace kolem zaměstnávání lektorů nejpestřejší.

Příspěvkové organizace jako komplexní útvary pod přímějším dohledem zřizovatelů se drží spíše klasické zaměstnanecké struktury. Právě v tomto typu organizace jsou pracovníci v porovnání s ostatními tanečními subjekty zaměstnání na smlouvu na plný úvazek. Lektoři s menší hodinovou dotací mají podepsané dohody o pracovní činnosti a nejčastěji dohody o provedení práce. Jen minimum lektorů zde pracuje jako dobrovolníci a žádná příspěvková organizace neuvedla, že by zaměstnávala načerno. Také ve výrazně menším poměru využívají lektorů, kteří pracují jako OSVČ.

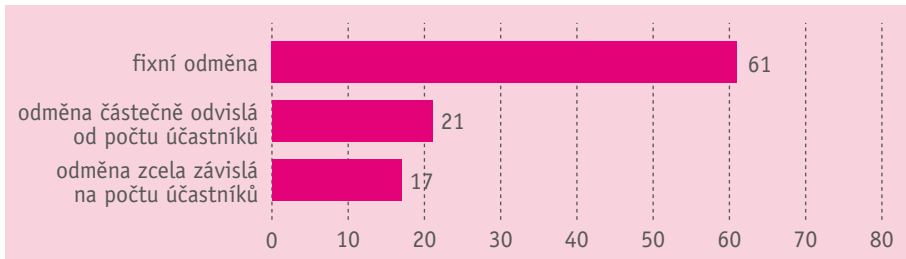
Tabulka 12: Způsob zaměstnání lektorů v rámci právní formy organizace

Pracovní vztah	s. r. o.	OSVČ	spolek	přísp. org.
v zaměstnaneckém poměru na smlouvu na plný úvazek	0	3	6	18
v zaměstnaneckém poměru na smlouvu na částečný úvazek	0	1	3	3
na DPP (dohodu o provedení práce)	6	13	25	41
na DPČ (dohodu o pracovní činnosti)	0	1	5	13
jako dodavatelé služeb, OSVČ (vystavují organizaci faktury)	4	36	16	5
na umělecké smlouvy	1	3	4	1
jako dobrovolníci (bez nároku na odměnu)	0	13	25	7
bez smlouvy, dostávají jednorázovou odměnu „na ruku“	1	8	10	0
nechci odpovědět	1	1	3	1
vzorek	9	53	50	50

Q11. Z hlediska pracovně právních vztahů vyučují lektori tanečních a pohybových kurzů: Čísla v tabulce vyjadřují počet.

Způsob odměňování lektorů

Téměř dvě třetiny lektorů dostávají za svou práci fixní odměnu. Na ostatní připadá odměna částečně či zcela odvislá od počtu účastníků v kurzu.

Graf 13: Způsob odměňování lektorů (v %)

Q16. Jak máte nastavený způsob odměňování lektorů tanečních a pohybových kurzů?

Vzorek: 165 respondentů

Způsob odměňování lektorů v rámci právní formy organizace

Opět spíše pro nezávaznou představu se podívejme, jak je nastaven způsob odměňování v jednotlivých právních typech subjektů.

Své jisté, tedy fixní odměnu za odučené lekce bez ohledu na počet kurzistů, mají až na výjimky lektori v příspěvkových organizacích. U ostatních typů subjektů se častěji setkáme s pohyblivou odměnou. U spolků ovšem stále převažuje fixní plat, u OSVČ je situace spíše obrácená, což je vzhledem ke stylu podnikání typické. Dá se předpokládat, že pokud OSVČ vyučuje pouze sám, je jeho plat zcela odvislý od toho, kolik kurzistů mu přijde na lekci, naopak pokud k výuce zaměstnává někoho dalšího, zřejmě mu vyplácí fixní odměnu.

Tabulka 12: Způsob odměňování lektorů v rámci právní formy organizace

Způsob odměňování	s. r. o.	OSVČ	spolek	přísp. org.
lektor dostává fixní odměnu za lekci, bez ohledu na počet účastníků	5	16	27	41
odměna lektora je částečně odvislá od počtu účastníků kurzu	5	14	10	1
odměna lektora je zcela odvislá od počtu účastníků kurzu	2	10	10	3
vzorek	9	37	50	50

Q16. Jak máte nastavený způsob odměňování lektorů tanečních a pohybových kurzů?

Čísla v tabulce vyjadřují počet.

Výše odměny lektora za jednu lekci

O výši odměn pro lektory tance máme informaci opět pouze z vyplněných dotazníků. V tomto případě navíc situaci komplikuje fakt, že na otázku její výše často respondenti neodpověděli, nejspíše proto, že informaci považovali za citlivý údaj. Velikost vzorku je tedy nižší než celkový počet sebraných dotazníků (tj. méně než 165). Dalším důvodem pro nevyplnění je fakt, že některé lekce o dané délce (přibližně 60 minut a přibližně 90 minut) nemá daný subjekt v nabídce. Proto je nutné brát výsledky spíše orientačně. U každého výsledku je pro jistotu uvedena velikost vzorku, ze kterého je vypočítán, typy subjektů s extrémně nízkým vzorkem (o. p. s. a v. o. s.) nejsou v tabulce uvedeny. Na otázku sice odpovědělo pouze osm subjektů s právní formou společnosti s ručením omezeným, nicméně to je třetina všech s. r. o. v databázi, proto jsou výsledky uvedeny.

S jistotou lze konstatovat, že na výši odměny lektora má vliv typ subjektu, v rámci kterého je zaměstnán, a lokalita, v níž působí. Nejvíce si vydělají lektori pracující ve větších tanečních studiích (právní forma s. r. o.), kde vychází odměna za šedesátiminutovou lekci na 325 Kč a za devadesátiminutovou lekci na 700 Kč. Výše odměny OSVČ je často odvislá od počtu účastníků kurzu, pohybuje se ovšem v rozmezí od 300 do 450 Kč za šedesáti- a devadesátiminutovou lekci. O trochu méně si vydělají lektori ve spolcích, kde činí odměna za lekci trvající 90 minut méně než 300 Kč. Zdaleka nejméně peněz dostanou lektori v příspěvkových organizacích, pouze 100 Kč za šedesátiminutovou lekci.

Dá se očekávat, že výše odměny lektora je odvislá i od jeho vzdělání. Předpokládejme, že by měla platit souvislost, že čím vyšší vzdělání a kvalifikace v oboru (ať už formou oficiálního školního vzdělání nebo kurzů a workshopů v ČR i v zahraničí), tím vyšší odměna pro lektora.

Tabulka 12: Odměna lektora za lekci trvající 60 a 90 minut dle právní formy subjektu

*MEDIAN	Za 1 lekci (60 min.)	Vzorek (počet subjektů)	Za 1 lekci (90 min.)	Vzorek (počet subjektů)
s. r. o.	325 Kč	8	700 Kč	5
OSVČ	300 Kč	41	450 Kč	21
spolek nebo ústav	200 Kč	31	290 Kč	38
příspěvková organizace	100 Kč	41	140 Kč	20

Q17. Jaká je přibližně průměrná výše odměny jednoho lektora za jednu lekci?

Z hlediska lokality si vydělají nejvíce lektoři v Praze. Tam napříč všemi typy subjektů mají většinou 500 Kč za devadesátiminutovou lekci a 300 Kč za šedesátiminutovou. Zatímco ve zbytku republiky odměna za devadesátiminutovou lekci nepřesáhne 250 Kč.

Tabulka 12: Odměna lektora za lekci trvající 60 a 90 minut dle lokality

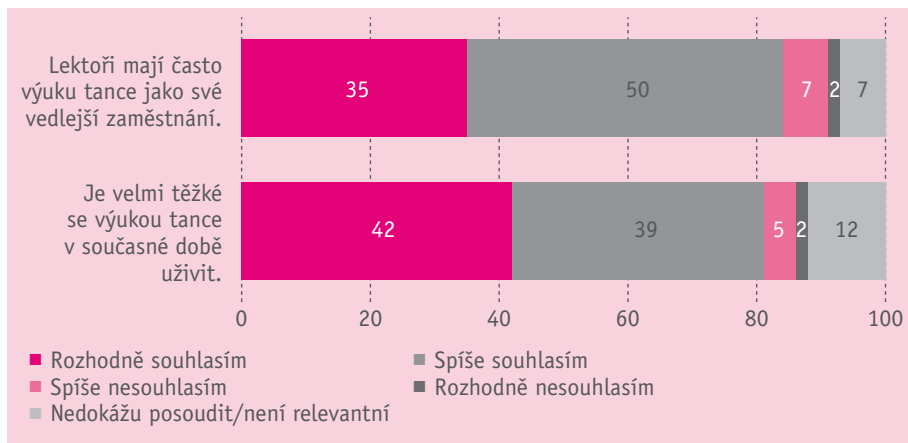
*MEDIAN	Za 1 lekci (60 min.)	Vzorek (počet subjektů)	Za 1 lekci (90 min.)	Vzorek (počet subjektů)
Praha	300 Kč	24	500 Kč	25
Čechy	150 Kč	62	213 Kč	36
Morava	150 Kč	38	150 Kč	25

Q17. Jaká je přibližně průměrná výše odměny jednoho lektora za jednu lekci?

Postoje na téma finanční situace lektorů

Už způsob nastavení pracovních právních vztahů (DPP) a výše odměn za výuku (většinou 100–200 Kč za lekci) naznačují to, co potvrdily odpovědi na následující výroky. Valná většina respondentů souhlasila s tvrzením, že je těžké se v současné době výukou tance uživit a že lektoři mají často výuku tance jako své vedlejší zaměstnání.

Graf 14: Výsledky výroků o finanční situaci lektorů (v %)

Q15. Uvedte prosím, do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky. Vztáhněte prosím výroky k vašemu kontextu.

Vzorek: 165 respondentů

FINANČNÍ ASPEKTY

Výše kurzovního v přepočtu na jednu lekci

Cena jedné taneční či pohybové lekce trvající 60 minut se pohybuje v přepočtu od 40 do 100 Kč. Za devadesátiminutovou lekci pak zaplatí zájemci v průměru od necelých 50 do 200 Kč.

Výše kurzovního se samozřejmě odvíjí od právní formy subjektu. Nejméně platí kurzisté za lekce pořádané subjekty z neziskového sektoru. Bezkonkurenčně nejlevnější jsou lekce v příspěvkových organizacích, kde vychází jedna lekce na 40 až 50 Kč. O pár korun více si připlatí frekventanti v kurzech pořádaných spolky (65–75 Kč), za lekci u OSVČ zaplatíte v průměru 90–110 Kč a nejvíce ve velkých tanečních studiích (100–200 Kč).

Z hlediska lokality je nejdražší kurzovní v Praze.

Tabulka 13: Výše kurzovního za lekci trvající 60 a 90 minut dle právní formy subjektu

*MEDIAN	Za 1 lekci (60 min.)	Vzorek (počet subjektů)	Za 1 lekci (90 min.)	Vzorek (počet subjektů)
s. r. o.	100 Kč	9	200 Kč	7
OSVČ	90 Kč	44	110 Kč	22
spolek nebo ústav	65 Kč	33	75 Kč	38
příspěvková organizace	40 Kč	41	48 Kč	22

Q18. Uvedte prosím, na kolik vychází průměrná cena kurzovního pro 1 osobu za 1 lekci ve vašich tanečních a pohybových kurzech.

Tabulka 14: Výše kurzovního za lekci trvající 60 a 90 minut dle lokality

*MEDIAN	Za 1 lekci (60 min.)	Vzorek (počet subjektů)	Za 1 lekci (90 min.)	Vzorek (počet subjektů)
Praha	100 Kč	26	140 Kč	24
Čechy	50 Kč	64	73 Kč	40
Morava	63 Kč	40	85 Kč	27

Q18. Uvedte prosím, na kolik vychází průměrná cena kurzovního pro 1 osobu za 1 lekci ve vašich tanečních a pohybových kurzech.

Odhad příjmů subjektů z kurzovního

Cílem výzkumu byl odhad, jaký finanční potenciál představují subjekty nabízející výuku tance. Pro přesnou představu by bylo ideální získat data od všech subjektů v databázi. Z hlediska příjmů by bylo zajímavé vědět, jaký objem financí teče do tanečních studií z kurzovního a dalších zdrojů (pronájem prostor, dotace, vystoupení souborů fungujících pod organizací apod.). Jakékoli otázky zjišťující ekonomické údaje ovšem v dotaznících naráží na malou ochotu respondentů na ně odpovědět. V našem dotazníku jsme se tedy ptali pouze na cenu jednotlivých lekcí s tím, že se pokusíme projekci na všechny subjekty databáze dopočítat alespoň odhad příjmu z kurzovního. Při výpočtu jsme zohlednili právní formu subjektu a jejich rozložení v krajích. Do výpočtu vstupoval vždy s ohledem na právní formu vážený průměr ceny za lekci, počet kurzů pořádaných daným subjektem a medián počtu lidí na jedné lekci.

Odhad příjmu z kurzovního 641 subjektů činil v roce 2014 přibližně **7 097 892 Kč** za týden. Pokud budeme počítat, že výuka v kurzech se koná mimo svátky, Vánoce a letní prázdniny, za rok (40 týdnů) přiteče do tanečního „průmyslu“ ze vstupného přibližně **283 915 680 Kč**.

Více než třetinu této částky přináší kurzovní v Praze, což je vzhledem k počtu subjektů a jimi pořádaných kurzů tance logické. V Praze je kurzovním získáno za rok 104 852 480 Kč, tedy čtyřikrát více než ve Středočeském kraji, který se umístil na druhém místě, a téměř pětadvacetkrát více než v posledním, Karlovarském kraji.

Tabulka 15: Odhad příjmů z kurzovního v krajích za týden a rok

	Příjem z kurzovního za týden	Příjem z kurzovního za rok
hlavní město Praha	2 621 312 Kč	104 852 480 Kč
Středočeský kraj	660 010 Kč	26 400 400 Kč
Moravskoslezský kraj	604 640 Kč	24 185 600 Kč
Jihomoravský kraj	563 274 Kč	22 530 960 Kč
Pardubický kraj	384 972 Kč	15 398 880 Kč
Jihočeský kraj	373 496 Kč	14 939 840 Kč
Plzeňský kraj	344 558 Kč	13 782 320 Kč
Královéhradecký kraj	330 244 Kč	13 209 760 Kč
Liberecký kraj	303 272 Kč	12 130 880 Kč
Zlínský kraj	289 516 Kč	11 580 640 Kč
Olomoucký kraj	200 088 Kč	8 003 520 Kč
Ústecký kraj	172 780 Kč	6 911 200 Kč
Kraj Vysočina	142 082 Kč	5 683 280 Kč
Karlovarský kraj	107 648 Kč	4 305 920 Kč
Česká republika	7 097 892 Kč	283 915 680 Kč

Odhad výdajů subjektů za odměny lektorů

K příjmům tanečních subjektů také neodmyslitelně patří i výdaje, které jsou jistě nemalé. Výraznou položku v nákladech tvoří odměny lektorům a personálu, který zajišťuje chod organizace. Mezi další výdaje patří pronájem prostor, pokud nejsou v osobním vlastnictví subjektu, což je v českých poměrech spíše výjimečný stav. K výdajům je třeba připočítat další náklady na provoz (elektřina, voda, vybavení, údržba) a množství dalších položek, pokud je hradí subjekt, a ne jednotlivci v něm figurující (náklady na zhotovení kostýmů pro soubory reprezentující organizaci, pronájem divadel a prostor pro veřejnou prezentaci, poplatky za registraci na soutěžích apod.).

Z výdajů máme opět k dispozici pouze náklady na mzdy lektorů, a to pouze ze 165 vyplněných dotazníků. I tyto údaje je třeba brát orientačně, neboť třeba k výši odměny lektora zaměstnaného na smlouvu na plný úvazek je třeba přičíst další náklady, které organizace platí, aniž by to lektor finančně pocítil (např. superhrubá mzda).

Při výpočtu odhadu výdajů za odměny lektorů byla opět zohledněna právní forma subjektů. Odhad byl získán násobením počtu kurzů pořádaných daným subjektem váženým průměrem odměny lektora v daném subjektu za jednotlivou lekci. Tento výpočet bohužel nezohledňuje situaci, kdy při výuce figurují dva lektori současně (typické pro výuku párových tanců). Dá se tedy předpokládat, že výdaje za odměny budou mnohem vyšší.

Odhad výdajů za odměny lektorů v 641 subjektech tedy činil v roce 2014 za jeden týden minimálně **1 653 139 Kč**, což vycházelo za celý rok 2014 při výuce v délce 40 týdnů (tj. bez svátků, Vánoc a letních prázdnin) na **66 125 560 Kč**.

Pohlédneme-li na kraje, opět platí, že největší výdaje za odměny lektorů jsou zcela logicky v krajích s jejich největším počtem. V Praze tvoří téměř polovinu výdajů na odměny v celé republice.

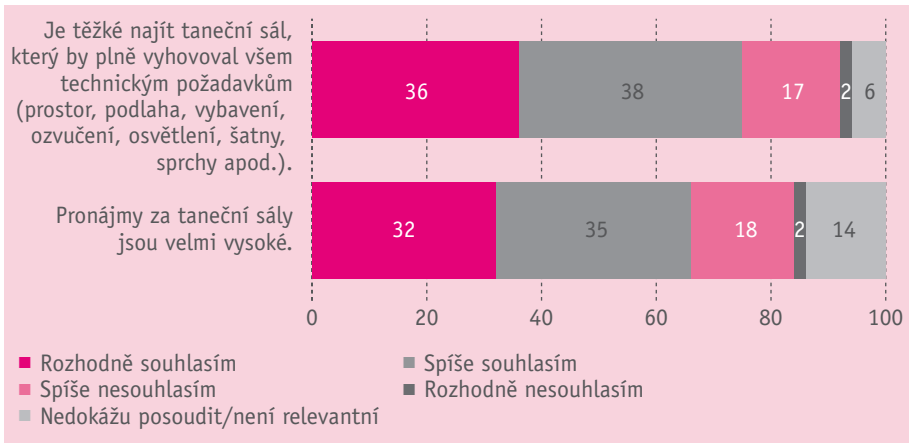
Tabulka 16: Odhad výdajů za odměny lektorů v krajích za týden a rok

	Celkové náklady na odměny lektorů v kraji za týden	Celkové náklady na odměny lektorů v kraji za rok
hlavní město Praha	735 563 Kč	29 422 520 Kč
Středočeský kraj	133 972 Kč	5 358 880 Kč
Jihomoravský kraj	126 880 Kč	5 075 200 Kč
Moravskoslezský kraj	123 594 Kč	4 943 760 Kč
Pardubický kraj	77 225 Kč	3 089 000 Kč
Jihočeský kraj	69 167 Kč	2 766 680 Kč
Plzeňský kraj	66 992 Kč	2 679 680 Kč
Liberecký kraj	64 119 Kč	2 564 760 Kč
Královéhradecký kraj	61 743 Kč	2 469 720 Kč
Zlínský kraj	61 451 Kč	2 458 040 Kč
Olomoucký kraj	45 533 Kč	1 821 320 Kč
Ústecký kraj	35 854 Kč	1 434 160 Kč
Kraj Vysočina	29 051 Kč	1 162 040 Kč
Karlovarský kraj	21 995 Kč	879 800 Kč
Česká republika	1 653 139 Kč	66 125 560 Kč

Odhad přibližného zisku z kurzovního po odečtení výdajů na odměny lektorů za rok

Pokud odečteme od celkových příjmů organizace náklady, vyjde nám její čistý zisk. V našem případě bude zisk subjektů pouze orientační, neboť máme přibližný odhad příjmů z kurzovního (283 915 680 Kč za rok 2014 v ČR) a odhad výdajů za odměny lektorům (66 125 560 Kč za rok 2014 v ČR). Rozdíl těchto částek dává přibližný zisk v tomto odvětví kreativního průmyslu za rok 2014 za celou republiku 217 790 120 Kč. Od této sumy je třeba ale odečíst náklady za pronájmy prostor, spotřebu energie a další výlohy, které nebudou malé.

Jak již naznačují výsledky výroků o tanečních sálech, dvě třetiny dotázaných souhlasí s tím, že pronájmy za taneční sály jsou nesmírně vysoké. Skoro tři čtvrtiny navíc souhlasí s tím, že je obtížné najít taneční sál, který by plně vyhovoval všem podmínkám.

Graf 14: Výsledky výroků o dostupnosti a kvalitě sálů (v %)

Q15. Uveďte prosím, do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky. Vztáhněte prosím výroky k vašemu kontextu.

Vzorek: 165 respondentů

TANEC JAKO PODNIKATELSKÁ ČINNOST

B. KVALITATIVNÍ ČÁST SONDA DO VYBRANÝCH PRAŽSKÝCH TANEČNÍCH STUDIÍ

CÍL, VZOREK, OBSAH ROZHOVORU

Cílem kvalitativní části výzkumu bylo odhalení a porozumění mechanismům fungování tanečních studií z hlediska právní formy, ekonomických, marketingových i personálních aspektů a především zjištění potřeb a požadavků na rozvoj tohoto kreativního podnikatelského segmentu.

Do výzkumu bylo vybráno osm subjektů provozujících činnost v Praze, které svou strukturou, zaměřením a délkou fungování na trhu představují pestré spektrum modelů tanečních center. Hlubkového kvalitativního rozhovoru se zúčastnilo celkem pět velkých tanečních studií, dvě taneční školy zaměřené na výuku dětí a mládeže a jedno menší taneční studio zaměřené převážně na výuku jednoho stylu. Podíváme-li se na právní formu, tři vybrané subjekty fungují jako společnosti s ručením omezeným, dva jako spolky a tři studia jsou provozovaná osobami samostatně výdělečně činnými. Z hlediska délky existence byly zahrnuty jak subjekty vzniklé relativně krátce po roce 1989, tak i ty založené po roce 2010. V nabídce tanečních a pohybových stylů a zaměřením na cílovou skupinu pokrývají některá studia ze vzorku velmi široké spektrum a všechny věkové kategorie klientů, jiná se zaměřují na vybraný styl, případně na úzkou cílovou populaci (děti a mládež).

Rozhovory byly realizovány v říjnu 2015 metodou hlubkového kvalitativního rozhovoru s oporou diskusního scénáře. Oslovení byli sami majitelé tanečních studií, v jednom případě osoba, která sice není majitelem studia, ale má o jeho chodu, řízení a filozofii dostačující přehled. Rozhovory trvaly většinou 1,5 hodiny a z důvodu zachování anonymity budou výsledky prezentovány hromadně a citace uvedeny beze jmen respondentů.

PRÁVNÍ FORMA TANEČNÍCH SUBJEKTŮ

Původní zadání celého výzkumu tanečních subjektů znělo: Tanec jako podnikatelská činnost. Ukázalo se však, že z hlediska právní formy představují taneční subjekty pestroutu paletu, která zahrnuje čistě podnikatelské subjekty, tedy společnosti s ručením omezeným a fyzické osoby podnikající na živnostenské oprávnění, ale i subjekty neziskového sektoru, tedy spolky a příspěvkové organizace zřizované městy, kraji či státem. V rámci kvalitativní sondy do pražských tanečních studií jsme se zaměřili na první tři typy subjektů s cílem odhalit, jak ovlivňuje právní forma chod a provoz subjektu, jaké má pro daného majitele tanečního studia výhody a nevýhody.

Společnosti s ručením omezeným

Subjekty vystupující pod hlavičkou společností s ručením omezeným mají charakter velkých tanečních studií nabízejících bohatou škálu tanečních a pohybových stylů pro širokou vrstvu populace. Jejich majitelé považují právě s ohledem na velikost subjektu tuto formu jako vhodnou, logickou a z účetního hlediska vzhledem k povaze činnosti jako nejprůzračnější. Pokud přihlédneme k nestabilní ekonomické situaci, výhodou pro případ krachu subjektu je, že společnost ručí jen do omezené výše, a to „pouze“ svým základním kapitálem, nikoli osobním majetkem, jako tomu je například u OSVČ.

Podle některých respondentů také působí společnost s ručením omezeným navenek na veřejnost mnohem prestižnějším a profesionálnějším dojmem než spolek: *„Spolek – to na mě působí, jako když kamarádky dělají něco pro lidi...“*

Naopak velkou nevýhodou společností s ručením omezeným je vzhledem k jejich vyšším finančním obrátům skutečnost, že jsou plátcí DPH. Respondenti vnímají, že jsou tímto velmi znevýhodněni oproti subjektům fungujícím na neziskové bázi, neboť je DPH nutí k vyšším cenám kurzovního, čímž se stávají méně konkurenceschopnými. Zároveň jako podnikatelské subjekty nemají většinou šanci¹⁵ zapojit se do grantových a dotačních řízení pro svou činnost, ačkoli často v rámci své činnosti provozují taneční skupiny, na jejichž fungování neziskové subjekty o grantovou podporu žádají.

Osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ)

Jak se ukázalo v kvantitativním výzkumu, poměrně častou praxí je, že jsou taneční studia zastupována pouze jedním člověkem, který podniká na základě živnostenského oprávnění. Jako OSVČ zaštiťuje taneční studio v případě, kdy se na programu studia lektorsky podílí zcela sám, ale i v situacích, kdy spolupracuje s jinými lektory, kterým studio na určitý počet hodin pronajímá.

15. Neplatí pro žádosti o grant na Magistrátu hl. m. Prahy, kde mohou žádat i s. r. o.

Zdá se, že to je jakási prvotní, startovní právní forma, u které majitelé studií buď setrvávají, nebo postoupí dále k založení spolku či společnosti s ručením omezeným. Změna právní formy nastává často v případě, že se tanečnímu subjektu začne dařit a převáží nevýhody původní právní formy podnikání na živnostenské oprávnění.

Respondenti, kteří stále provozují činnost tanečního studia pod vlastním živnostenským oprávněním, spatřují hlavní výhodu této formy ve svobodě, již jim tento statut dává. O chodu studia rozhodují v tomto případě zcela sami a plně určují jeho směr. Tato svoboda má však stinnou stránku v momentě, kdy se majitel ocitne v situaci, která mu provoz studia znesnadňuje (dlouhodobá nemoc apod.): *„Čekám miminko, ale nemůžu si dovolit přestat učit, protože studio musí jet dál, nájem musím platit dál, je na mě závislá i skupina lektorů, kteří zde učí. Všechno je to závislé na mé fyzické osobě, takže to je velký tlak...“*

Oproti společnostem s ručením omezeným ručí živnostníci v případě nečekané zadluženosti celým svým majetkem. Stejně jako s. r. o. se při vyšším obratu stávají plátcí DPH a ani pro ně nejsou příliš otevřené možnosti grantů a dotací. Z tohoto pohledu se zdá, že u OSVČ v tanečním průmyslu převažují spíše nevýhody než výhody. Přesto tuto formu používá značná část subjektů.

Spolky

Část tanečních subjektů vystupuje formálně jako spolky (dříve občanská sdružení). Spolky mohou být uzavřené taneční skupiny i větší taneční studia, která nabízí kurzy pro veřejnost.

Coby výhodu právní formy spolku uvádějí respondenti především fakt, že se mohou účastnit grantových řízení. Někteří ale budoucnost subjektu plně závislého na výsledcích grantů vnímají negativně a snaží se o maximální soběstačnost. Vzhledem k poměrně omezeným grantovým prostředkům tvoří přidělené dotace v příjmech subjektu stejně spíše minoritní položku.

Hlavní výhoda spolku jako neziskové organizace spočívá v daňových úlevách, jelikož se spolků netýká povinnost odvodu DPH, díky čemuž mohou poskytovat svým členům kurzovné za nižší cenu.

Majitelé tanečních subjektů fungujících jako spolky nespátřují v této formě žádné nevýhody ani nezaznívaly protiargumenty respondentů z jiných typů subjektů, že spolky nepůsobí na veřejnost příliš profesionálně.

Jeden taneční subjekt a více právních forem

Situace u právních forem tanečních studií ale může být ještě mnohem pestřejší. Některé subjekty jsou totiž zaštiťovány více právními formami najednou. Jejich kombinací se tak majitelé snaží dosáhnout nejvíce výhod, a naopak minimalizovat jednotlivé nedostatky. Taneční studia jsou pak pro některé činnosti zastupována společnostmi s ručením omezeným a pro jiné vystupují jako spolky. Jejich majitelé jsou pak zároveň živnostníky. Tato organizační struktura jim umožňuje žádat o dotace a neplatit DPH, ale zároveň jsou chráněni a neručí celým svým majetkem.

POTŘEBY A PROBLÉMY V OBORU

Rozhovory s majiteli tanečních studií odhalily hned několik problémů, s nimiž se v současné době potýkají. Některé jsou spíše obecného rázu, jímž čelí jistě i podnikatelé z jiných odvětví, některé jsou ale čistě specifické pro taneční průmysl.

První komplex potíží souvisí s tím, jak oslovit, získat a udržet si klientelu

1. Respondenti zmiňovali jako stěžejní problém **nestabilní ekonomickou situaci**. Ještě nyní mají v živé paměti ekonomickou krizi, která nastala v roce 2009 a s jejímiž důsledky se mnozí vyrovnávali ještě v nedávné době. Klienti tou dobou omezili prostředky vyhrazené na provozování koníčků na minimum a dosud nakládají se svými penězi šetrněji.
2. Získávání klientely znesnadňuje také **enormní počet tanečních subjektů v Praze**. Je zajímavé, že jako konkurence nejsou pocíťovány pouze subjekty podnikající na stejném principu s podobnou nabídkou (tedy jedno velké studio konkuruje druhému velkému studiu), ale často je konkurence chápána v širších souvislostech. V Praze kromě velkých tanečních studií funguje podle respondentů také příliš mnoho tanečních skupin, kurzy tance mají v nabídce také různé domy dětí a mládeže. Právě tyto subjekty nejvíce cílí na děti a mládež a vzhledem k jejich neziskové formě (spolky a příspěvkové organizace) nabízejí nižší kurzovné.
3. Obecně je v Česku stále **relativně málo lidí, kteří chodí tančit**, což v kombinaci s počtem subjektů, jež se snaží nabízet taneční kurzy, vytváří pro jejich existenci obtížnou situaci. Někteří respondenti soudí, že v porovnání se zahraničím chodí v Česku na kurzy hlavně lidé, kteří mají tanec jako volnočasovou aktivitu. **Profesionální tanečníci se chodí na tréninky do studií udržovat a vzdělávat minimálně**. Jednak jsou vytížení a jednak zřejmě mají stále malou konkurenci v oboru: „*Profesionálové se nemusí vzdělávat, nemají tady takovou konkurenci, nešlape jim dvacet dalších za záda... Ročně dělám pět šest projektů a dělám je furt dokola s týmiž lidmi...*“

Druhý komplex potíží souvisí s vnímáním, že do tanečního oboru proudí málo financí ze státního rozpočtu

1. Téměř všichni respondenti v rozhovoru na téma potíží v jejich podnikání zmínili, že pocíťují negativně, že **stát nevykládá na tanec v Česku dostatečné prostředky**, popřípadě je vynakládá tam, kde na ně nemohou kvůli právní formě své organizace dosáhnout. A pokud mohou žádat o dotace, dostávají se často do slepé uličky, neboť je nejednoznačné, pod jakou aktivitu spadají a jaký odbor by je měl v daném městě podpořit. „*Nyní spadáme pod odbor volného času, ale když jsme sem šli žádat poprvé, tak nám řekli: běžte na kulturu. A odtamtud nás zase poslali zpátky na volný čas...*“

2. Pokud nabízejí taneční subjekty **kurzy pro děti a mládež**, výrazně vnímají, jak **jsou ve státním financování znevýhodňováni oproti jiným volnočasovým segmentům**. „Stát dává ročně do tanečního oboru přes sport tři čtvrtě milionu, to je směšné, to není ani rozpočet mého klubu...“ Další respondentka k tomu dodává: „Potíž je podle mě stále v tom, že tanec není vnímáný stejně jako fotbal. Tanci se věnuje stejný počet holek, jako se kluků věnuje fotbalu, jen to nikdo nevnímá. Takže když požádáte o peníze, tak se všichni díví, proč by měli dávat stejné prachy jako na fotbal...“
3. Možnou příčinou nedostatečné finanční podpory ze strany státu je sama **nesoudržnost a rivalita taneční obce**. „Lidé nejsou schopní si vydupat lepší podmínky pro svoji tvorbu a pro fungování tanečních studií. Filmaři, divadelníci nebo hudebníci jsou schopní se spojit, tanečníci to neumí a já nechápu proč...“ Tuto atmosféru zmiňovali téměř všichni respondenti a přitom zároveň pociťovali potřebu, že by se subjekty měly spojit, byť to zatím považují za nereálné. „Musíme sjednotit celou taneční obec do nějakého celku, který by fungoval jako partner proti státu... Pokud se nesjednotí podmínky, které napříč jednotlivými organizacemi a technikami budou průhledně a inteligentně podporovat volnočasové aktivity, tak spousta kvalitních věcí zahyne.“

V kreativním průmyslu tanečních studií se objevují i další specifické problémy

1. **Návštěvnost tanečních a pohybových kurzů má sezonní výkyvy, přitom náklady na provoz jsou stálé**. Největší zájem o kurzy je na podzim, od příchodu zimy naopak postupně upadá. V létě se kurzy nekonají vůbec, některé subjekty však nabízejí různé taneční workshopy. „Podzim bývá nejsilnějším obdobím, lidé jsou odhodlaní věnovat se svým koníčkům, mají na ně více klidu a soustředění. Prvním rozptýlením jsou Vánoce, takže kolem svátků přestanou chodit a v zimě začnou jezdit na hory a na jaře pak na chalupu. Jakmile je hezky, vysedávají na zahrádkách a užívají si relativně krátkého léta... V té době musíte být mnohem kreativnější, abyste je zaujali a nalákali.“ Nestabilita klientely znamená pro majitele tanečního studia nestabilní příjem. Na druhou stranu výdaje za pronájem prostoru musí hradit po celý rok, a jak se ukazuje, právě pronájem je často největší položkou v rozpočtu. „Kurzy se pomalu rozebíhají od září, pak do toho vstupují Vánoce a končí se v polovině června. Nájem platíme ale po celý rok, tedy i v době, kdy kurzy neběží, což je skoro 3,5 měsíce.“

- 2. Nepoměr cen mezi jednotlivými složkami nákladů a příjmů.** Někteří majitelé tanečních studií soudí, že v Česku musí v porovnání se zahraničím platit drahé nájem za prostory a odměny lektorů jsou nastaveny poměrně vysoko v porovnání s tím, kolik jsou klienti ochotni platit za taneční lekce. *„Mám docela přehled o tom, jak vypadá situace v zahraničí. Já platím za pronájem prostoru stejnou částku jako lidé ve Švýcarsku, současně se u nás platí za open class 200 Kč, zatímco ve Švýcarsku totéž stojí v přepočtu 1000 Kč, ale lektori jsou tady placeni stejně jako ve Švýcarsku... Některé věci zde zůstaly na exkomunistickém základu, ale některé určoval trh...”*
- 3. Je obtížné najít prostor, který by plně vyhovoval požadavkům na taneční sál** – ať už rozměry či technickými parametry. Tanec vyžaduje mnohem více místa než pohybové aktivity z kategorie fitness, přitom není možné sál zaplnit tolika lidmi (na lekci současného tance je třeba více prostoru než na cvičení pilates). Z technických požadavků je ideální (či spíše nutné) vybavit taneční sály odpruženými podlahami, baletizoly (či jinými povrchy na jiné taneční styly), zrcadly, potřebným osvětlením a zvukovou technikou. Jak vyplynulo z rozhovorů, majitelé byli často nuceni úpravy a vybavení sálů hradit ze svých zdrojů, ačkoli jsou pouze v pronájmu.

MARKETING

Majitelé tanečních studií se shodují, že je v Praze enormní počet subjektů, které nabízí kurzy tance. Zároveň dodávají, že v současné době musí v porovnání s minulostí vynakládat mnohem větší úsilí, aby získali novou klientelu a udrželi tu stávající. Svou nezastupitelnou roli v popisu jejich práce zastává čím dále více marketing. *„Dříve, před ekonomickou krizí, jsme se vůbec nemuseli věnovat marketingu, šlo to samo-spádem, dnes jsou naopak lidé hodně zhýčkaní, neustále jim musíme nabízet nějaké bonusy a akce a tyto aktivity zabírají hodně času.“*

Někteří zároveň přiznávají, že nejsou v oboru marketingu zrovna kovaní. *„Marketing máme nulový a ještě k tomu špatný.“* Vzhledem k jejich vzdělání a povolání (tanečnicki, taneční pedagogové, choreografové, lidé s vysokoškolským vzděláním nemarketinového zaměření) je to zcela logické.

Marketingové nástroje

Úsilí, které reklamnímu cílení na klienty věnují, se liší studio od studia. Některé používají tradiční marketingové nástroje, jako je roznoš letáků v období před začátkem sezony, ačkoli o jejich efektivitě nejsou mnohdy příliš přesvědčeni. Stále častěji investují do on-line marketingu a platí si, aby se jejich studio objevovalo na čelních pozicích ve vyhledávačích, a posílají svým registrovaným uživatelům direct mail. Za efektivní, a přitom cenově dostupnou reklamu považují Facebook, ke spolupráci vyzývají i lektory, kteří u nich působí, aby právě prostřednictvím facebookových událostí promovali své lekce. Poměrně výraznou položku v rozpočtu na propagaci tvoří – obzvláště u velkých tanečních studií – správa webových stránek, které vyžadují každodenní aktualizaci.

U tanečních studií, která figurují na trhu delší dobu, funguje jako reklama i název studia. *„Máme jeden obrovský marketingový nástroj, a tím je povědomí o značce. To je věc, kterou si nikde nekoupíte... Když si lidé vzpomenou, že chtějí někde tančit, napadne je naše studio... To chce čas, to se nedá nahnat žádnou reklamou.“*

Respondenti se shodují, že nejlepší reklamou je ve výsledku spokojený klient. Značnou část nové klientely, která u nich navíc setrvává, získávají skrze osobní doporučení. Právě na stávající zákazníky napřimují často své akce v podobě různých balíčků, slev na další zaplacený kurz, čipových karet apod.

Na způsob vedení marketingových aktivit má také vliv cílová populace tanečního subjektu. Majitelé velkých tanečních studií uvádějí, že čím širší je jejich klientela, tím větší je problém na ni zacílit, protože na každou skupinu funguje něco jiného. Často také v rozhovorech zazníval problém oslovit a získat mladší zákazníky. Právě v této věkové skupině konkurují studiím nejvíce domy dětí a mládeže a různé kroužky a taneční skupiny fungující v prostorách základních škol, kam se majitelé studií nemají šanci s propagací dostat. *„Taneční skupiny na školách jsou tím místem ohromně zvýhodněny. Nás na takovou školu ředitel nepustí ani s reklamou, nemáme šanci tam dělat propagaci... I pro rodiče je pohodlnější dát děti do kroužku, nemají čas je vozit do tanečního studia přes půl Prahy... Taneční studia fungují proto hlavně od juniorů nahoru, kdy už nejsou odkázána na to, že tam děti samy nedojedou...”*

Kurzovné vs. open class vs. permanentka

Byť to na první pohled souvisí s marketingem spíše okrajově, významnou roli při udržení klientely hraje také typ nabízeného vstupného na lekce. Tradiční formou je kurzovné, kde si klient zaplatí vybraný kurz na celé pololetí, čímž je svým způsobem těsněji zavázán. Některá studia však nabízejí i formu tzv. open class, kde si klienti rezervují a kupují předem pouze jednotlivé lekce. Cena lekce je v tomto případě o trochu vyšší, než na kolik by vyšla při zaplacení celého kurzu na jedno pololetí, na druhou stranu nabízí klientovi jakousi svobodu a možnost navštěvovat lekce různých stylů s ohledem na jeho momentální časovou vytíženost. Cenově výhodnější variantou oproti open class jsou permanentky, kdy má klient předplacený určitý počet lekci a opět je na něm, na jaký taneční či pohybový styl je zrovna uplatní.

I ve svém přístupu k formě vstupného na lekce se oslovení respondenti liší. Zdá se, že subjekty, které fungují na trhu delší dobu, mají tendenci zachovávat spíše princip kurzovného. Mají proto své důvody: *„Z hlediska kvality předání informací zastávám názor, že kurz musí být soustavný, zvláště když jedna lekce navazuje na druhou, to pak není možné, aby tam někdo přišel třeba jednou za měsíc. I pedagogovi se v takových podmínkách musí učit špatně...”* Open class tedy nabízejí pouze u fitness aktivit, případně u kurzů určených pro pokročilé, kde předpokládají, že se zkušenější tanečníci tzv. „chytnou“. Lidem, kteří si chtějí nejprve ověřit, zda jim bude daný taneční či pohybový styl vyhovovat, nabízejí jednu zkušební lekci.

Systém kurzovného také přetrvává i u studií menších formátů zaměřených na výuku specifických tanečních stylů (flamenco, argentinské tango apod.), zvláště u začátečnických úrovní, a to ze stejného důvodu. Zcela logicky pololetní kurzovné zůstává také u nabídky tanečních stylů zaměřených na děti a mládež.

Ti, co nabízejí open class na většinu kurzů ve svém studiu, naopak výše zmíněné obavy nepotvrzují. Mají pocit, že se jejich klienti pouze nechtějí zavazovat pravidelnou docházkou, nicméně i tak mají zkušenost, že ve výsledku na permanentku navštěvují vybrané lekce poměrně pravidelně a jejich absence je spíše nahodilá a způsobená nemocí, prací apod. „*Naše klientela jsou hlavně ‚volnonohaři‘, jsou to lidé, kteří chtějí chodit pravidelně, ale současně mají práci, která jim to neumožňuje.*“

Trend open class s sebou přináší také jiný aspekt, a to jakési znepráhlednění situace studia jak z hlediska velikosti jeho klientely, tak i z hlediska ekonomického. Dokud existovalo jenom kurzovné, dalo by se zjednodušeně konstatovat, že na začátku pololetí majitel studia věděl, kolik lidí zaplatilo kurzovné, tedy kolik má klientů a jaké z nich má příjmy. Na lekce open class se jedinec registruje on-line na webových stránkách studia, kde se zároveň zapisuje zřejmě i pro případ zaplacení kurzovného na celé pololetí. Počet klientů daného subjektu tedy vychází z počtu registrovaných do systému. Nicméně toto číslo nevypovídá přesně o počtu lidí, kteří skutečně navštěvují alespoň s nějakou pravidelností taneční a pohybové lekce, neboť může zahrnovat i jedince, kteří studio navštívili pouze jednou. I z hlediska odhadu příjmů studia je situace komplikovanější, neboť klienti mohou plynule přicházet, ale i odcházet v průběhu pololetí. Majitelé studií tento aspekt jako problematický vůbec nevnímají.

KLIENTELA

Proměňující se nároky klientů

Součástí rozhovorů s majiteli tanečních studií byly i otázky na jejich klientelu. Zajímavé byly hlavně postřehy respondentů, jejichž studia figurují na trhu dlouho. Na příkladech dokumentují, jak se klientela od devadesátých let proměnila. Dříve prý převládal tlak na dostupnost. Aby klient nemusel za tanečními lekci dojíždět, vznikaly pobočky tanečních studií i v okrajových částech Prahy a nikomu tehdy nevadilo, že výuka probíhala v tělocvičnách. Na přelomu tisíciletí ovšem začaly růst nároky na kvalitu prostředí a sociálního zázemí. Místo tělocvičen na základních školách lidé byli ochotní dojíždět do centra Prahy výměnou za taneční sál s kvalitní podlahou, osvětlením, ozvučením a zrcadly. Vyžadovali také sociální zázemí na patřičné úrovni (toalety a sprchy).

I v současné době neustále nároky klientů stoupají. Pořád vyžadují kvalitu prostředí a lektorů, zároveň jim ale vadí, pokud je na lekci přelidněno. *„Někteří lidé nyní přistupují k soukromým lekcím, nevyhovuje jim ani deset lidí na sále... Někteří lidé nám v kurzu už při dvaceti osobách řeknou, že je to moc, dříve to vůbec neřešili a lidí bylo v hodině mnohem více.“* Na druhou stranu zároveň tlačí na cenu, a to vzhledem k velké konkurenci tanečních subjektů v Praze a situaci, kdy jeden lektor učí stejný styl například ve třech studiích. Klient si pak vybere to studio, kde ho lekce stejného lektora vyjde nejlevněji.

Ačkoli jsou klienti čím dál náročnější ve svých požadavcích, většina oslovených tanečních studií a škol deklaruje, že je jejich skalní klientela celkem stabilní a loajální. Pokud klient navštěvuje jedno taneční studio více let, je běžné, že se postupně vzdělává v jiných tanečních stylech.

Typický klient tanečního studia

Majitelé tanečních studií byli také dotázáni na to, kdo je jejich typickým klientem. Vzhledem k tomu, že většina studií cílí na širokou skupinu lidí, především z hlediska věku, bylo poměrně obtížné typického klienta definovat. Zdá se však, že se jedná o intelektuálněji vrstvu společnosti se středním a vyšším vzděláním, která je ochotná si za kvalitu výuky připlatit, a to i za cenu snížení nároků v jiných sférách svého životního stylu. *„Naši klienti jsou lidé, kteří hledají něco víc než jen to, kde se zapotí... Ani na tom nemusí být finančně dobře, ale je to pro ně natolik důležité, že si připlatí a vzdají se nových kalhot nebo kadeřníka každý měsíc.“*

Kurzovné je v případě dětí a mládeže, jak se ukázalo již v kvantitativní části výzkumu, u tanečních škol a studií mnohem vyšší než u tanečních kroužků nabízených domy dětí a mládeže či tanečních skupin. Některá taneční studia se však vybraným jedincům snaží vyjít vstříc a nabízejí možnost platit kurzovné na splátky nebo poskytují individuální slevy, či dokonce různé sociální programy. *„Pokud má lektor v kurzu talentované dítě, má možnost získat paušál v určité výši na další pololetí, aby mohlo navštěvovat více kurzů a dál se rozvíjet.“*

Výběrová skupina

V rámci některých tanečních studií existují uskupení jedinců, která by se dala nazvat výběrovými skupinami. Je pro ně charakteristický intenzivnější taneční trénink (většinou minimálně dvakrát týdně) a nácvik choreografií, které pak prezentují na veřejnosti. Některé výběrové skupiny vystupují v divadlech v rámci večerů tanečních škol, jiné se účastní tanečních soutěží. Účelem těchto souborů je reprezentace svého tanečního studia či školy. Pokud majitel tanečního studia rozvíjí i agenturní činnost, je výběrová skupina používána také ke komerčním účelům. *„Dáváme možnost tanečníkům, aby si mohli přivydělat, nedávno třeba tančili na veletrhu wellness a spa nebo při promo akcích na novou Fabii.“* Svým způsobem pak může taková skupina sloužit jako úspěšný marketingový nástroj při propagaci tanečního studia na komerčních akcích, v médiích a při dalších příležitostech.

U některých tanečních studií je činnost a vzdělávání dětí ve výběrových skupinách hlavní aktivitou subjektu, jindy je pouze jednou ze složek vedle kurzů pro dospělou veřejnost apod. Zajímavé jsou i okolnosti kolem jejího vzniku. V některých případech se rozvíjí činnost výběrové skupiny až posléze, když se taneční studio stabilizuje na trhu. Někdy vzniká částečně i nezáměrně, když se v některém kurzu natolik dlouhodobě ustálí klientela, že si lektor založí uzavřenou skupinu. Jsou ale i případy, kdy právě na základě výběrové skupiny vznikne i celé taneční studio. *„Původně jsem měla malý taneční kroužek při jedné základní škole, postupně se ale rozrostl natolik, že jsem začala hledat větší sál. Dostala jsem možnost pronajmout si prostor, který ale byl na mé potřeby příliš obrovský. Přepracovala jsem tedy svoji vizi a nakonec otevřela taneční studio, které je určeno nejen na taneční lekce pro děti a dospělé, ale má ambice nabídnout profesionálům i amatérům prostor pro to, aby zde mohli tvořit.“*

TANEČNÍ STYLY A TRENDY

Jedním z témat hloubkového rozhovoru byly taneční styly, které mají taneční studia v nabídce. Zajímalo nás, co všechno ovlivňuje skladbu tanečních kurzů, odkud se berou taneční novinky a jaká je jejich životnost. Domníváme se, že právě velká taneční studia jsou nositeli trendů, které se později dostávají do menších studií a postupně z větších měst do menších. Ukázalo se, že majitelé velkých studií většinou skutečně sledují, co se děje v tanečním světě v zahraničí, na YouTube apod. Ale ne všechny trendy se dají aplikovat v českém kontextu. Základní podmínkou je mít lektora, který bude daný styl vyučovat. Neexistuje žádná záruka, že styl tance, který je populární a vyhledávaný jinde, zaboduje i v českém prostředí. „Vždycky si vezmu rozvrh v Pineapple (taneční studio v Londýně), ale vidím tam i věci, které prostě u nás nefungují. Tam máte lekci akrobacie pro tanečníky narvanou, tady o to není zájem. Ti lidi to buď umí a nepotřebují se to učit, nebo se to učit nechťejí.“

Nositeli „aktualizací“ tanečních stylů, které mají stabilní místo v rozvrhu studií, jsou taneční lektori. Ti právě v období letních prázdnin, ale i mimo ně jezdí do zahraničí, nejčastěji do USA a Anglie na workshopy a stáže. A právě lektor je klíčem úspěchu tanečního kurzu, a to i v době, kdy je taneční i pohybový styl na ústupu. „Šli jsme jako jedni z prvních do šíleného boomu, který vyvolala zumba, jež teď už naopak vlastně končí, ale my máme tanečníka, který ji vede po svém tak, že je specifická a ojedinělá, že má neustále přes dvacet lidí v sále.“

Za vymíráním některých tanečních a pohybových stylů stojí podle respondentů to, že se jedná o novinky, které rychle vzniknou, osloví svět, ale dále se nevyvíjejí, proto zaniknou. „Styl, který byl vytvořen uměle a nevychází z žádného původního tanečního stylu, není nosný. Taneční styly, které mají určitou historii, evoluci a určité kulturní zázemí, nabízejí jakoby dlouhověkost...“

Co mají taneční studia v rozvrhu?

Rozvrh a nabídka kurzů vychází primárně z celkového zaměření tanečního studia a vize jeho majitele. Svou roli hraje samozřejmě i poptávka klientely. „Když něco nevydělává, ale má to podle mě smysl, tak to ještě dva tři roky držím a testuji, proč to nefunguje, jestli prostě lidí nemají zájem apod.“

Majitelé některých studií deklarují, že se zaměřují spíše na osvědčené taneční styly a mají víceméně stabilní rozvrh. Platí to hlavně pro studia, která jsou déle na trhu. Základem jejich nabídky jsou taneční styly s dlouholetou tradicí a propracovanou metodikou (klasický tanec, moderní tanec, společenské tance apod.). Někteří mají z novinek i obavy. „Nechceme experimentovat na klientech, když to není prověřené. Co když jim to může ublížit?“

Některá velká taneční studia často nabízejí vedle tanečních kurzů i fitness aktivity (jóga, pilates apod.). I ostatní je měli v nabídce, ale údajně se jim tolik nedařilo. Ti úspěšnější potvrzují, že je zájem dán kvalitními a výjimečnými lektory.

Naopak v současné době v rozvrhu některých velkých tanečních studií nenalezne me taneční styly jako flamenco, argentinské tango, salsu, břišní tance apod. Dříve se v nabídce objevovaly, nicméně jejich lektori si založili vlastní studia zaměřená na výuku těchto specifických tanečních stylů, jejichž příznivci často tvoří uzavřenější komunity. *„Dříve jsme měli v rozvrhu břišní tanec pomalu každý den a na sále vždy třicet lidí... Pak ale najednou začala vznikat jiná studia, zaměřená čistě na orientální tanec, a u nás byl najednou úbytek.“* Další respondent k tomu dodává: *„Měli jsme tu i argentinské tango, ale lektori ho pak začali učit sami jinde a přišli jsme o něj. V těchto stylech jdou lidé za lektory, to oni jsou lídři na trhu, já jim jen dávám prostor a možnosti...“*

LEKTORSKÁ ZÁKLADNA

Jedním z nejrozsáhlejších tematických okruhů v rozhovoru byly otázky týkající se lektorské základny. Jak se ukazuje, lektoři tvoří stavební kámen, s nímž často stojí a padá úspěch tanečního studia. Když měli majitelé tanečních studií definovat, čím je jejich studio specifické a jak by jej charakterizovali, téměř u všech byla součástí popisu zmínka o tom, že mají kvalitní lektory. Často zároveň jaksi mezi řádky dodávali, že v případě ostatních konkurenčních subjektů to tak nebývá.

Jak si vlastně majitelé tanečních studií vybírají lektory? Většina uvádí, že český taneční rybníček je poměrně malý, takže většinu potenciálních lektorů osobně znají či znají někoho, kdo je zná, a v tom případě dají na doporučení. Zvláště v začátcích tanečního studia probíhá výběr lektorů tak, že je majitel sám osloví s nabídkou. Později se k tomu přidává situace, kdy sami lektoři zasílají do různých tanečních subjektů své životopisy a projevují zájem v nich vyučovat.

Při výběru lektora hraje podle respondentů roli hned několik faktorů. Tím nejdůležitějším jsou samozřejmě taneční zkušenosti, a to ať již ve formě aktivní taneční praxe či praxe pedagogické. Při výuce některých stylů je podle respondentů žádoucí, aby měl na učení lektor oficiální pedagogické vzdělání. Pedagogiku tance je možné vystudovat v současné době v České republice pouze na Akademii múzických umění v Praze a Janáčkově akademii múzických umění v Brně. Absolventi těchto škol jsou vybaveni na výuku klasického, moderního a lidového tance. Podobně soustavný a časově odpovídající ekvivalent u jiných tanečních stylů neexistuje. Na trénování společenského tance lze získat licenci tří různých úrovní. Podobné to je u fitness aktivit, kde je možné stát se instruktorem na základě úspěšného absolvování tří kurzů pořádaných Českým svazem aerobiku a fitness. U ostatních tanečních stylů získávají lektoři taneční zkušenosti návštěvou tanečních kurzů, workshopů a stáží, ať u v Česku nebo v zahraničí.

Zůstává otázkou, nakolik by bylo vhodné, aby bylo při výuce tance odpovídající vzdělání vyžadováno. Nejdříve by však musely být zajištěny podmínky pro získání patřičné kvalifikace. Ačkoli majitelé studií na jednu stranu skepticky dodávají, že „papír“ sám o sobě kvalitu lektora nezaručuje, minimálně při výuce dětí a mládeže by podle nich na zkušenosti a znalosti lektora měl být brán zřetel, aby se předcházelo úrazům či špatným návykům. „*Neumím si představit, že bych tady nějaké lektory nutil, aby si udělali vzdělání, když vidím, že to za ta léta umí a vědí, jak tu hodinu vést, že by to bylo jenom o hledání papíru... Nicméně velmi opatrně by se mělo přistupovat k výuce dětí, tam by na to ten člověk měl mít zkušenosti a vzdělání.*“

Kvalitu lektorů si dotázaní majitelé studií ověřují četnými hospitacemi, a než zájemce vůbec přijmou, nechají si předvést ukázkovou hodinu nebo mu uspořádají nejdříve workshop. Studia, která se zaměřují na děti a mládež a jejich výchovu ve výběrových skupinách, si často lektory postupně vychovávají z řad žáků a připravují je na profesi poměrně soustavně. „U nás si lektory vychováváme sami, nejdříve začínají jako asistenti stávajících učitelů, aby pochytili speciální metodu, kterou jsme za mnohá léta vyvinuli. Sledujeme je hodně i v průběhu. Čtyřikrát do roka pro ně pořádáme školení zaměřená na různé oblasti, proškoluje je i v rámci měsíčních „snídaní s lektory“, máme navíc i dohodu s jednou taneční konzervatoří, že jsou naši lektoři součástí diferencovaného programu, v jehož rámci si mohou udělat nějaký ten oficiální papír na to, co dělají.“

Jaký zaměstnanecký poměr s lektory navazují?

Jak už ukázaly výsledky kvantitativní části výzkumu, málokterý subjekt nabízející taneční kurzy pro veřejnost uzavírá se svými lektory zaměstnaneckou smlouvu na plný či částečný úvazek. Platí to i v případě námi oslovených studií. Jejich majitelé nejčastěji mají se svými zaměstnanci umělecké smlouvy, kde si stanovují podmínky vzájemné spolupráce. Lektoři pak figurují jako OSVČ a vystavují organizaci faktury. Druhou, poměrně častou možností je uzavírání dohod o provedení práce.

Oba typy pracovního vztahu jsou dány charakterem lektorské práce. Žádné taneční studio nemůže nabídnout svému lektorovi tolik práce, aby ho to zaměstnalo a uživilo na plný úvazek. Lektoři jsou navíc často ještě aktivními tanečníky či se věnují dalším uměleckým i neuměleckým činnostem, kterými si zajišťují obživu. Pro taneční studio by pak také zaměstnání lektora – byť na částečný úvazek – představovalo další náklady. „Mám dvacet pět lektorů, kdybych měl se všemi uzavírat zaměstnanecký poměr, neměl bych peníze na všechny odvody a ti lidé nejsou zaměstnaní jen u nás, učí v různých studiích, dělají jiné projekty, jsou to všechno volnonohaři nebo mají zaměstnanecký poměr jinde.“

Majitelé studií vnímají, že je toto nastavení pracovního vztahu v pořádku. „U nás učí lektoři na základě nějaké umělecké smlouvy, jednou za rok to sami zdaní a nazdar... Je to takto čistší, oni nezískávají hlavní objem obživy u mě, ale všude možně...“

Zřejmě toto nastavení pracovních vztahů vyhovuje oběma stranám. Jak deklaruje většina oslovených majitelů tanečních studií, lektorská základna je u nich poměrně stabilní, s většinou vyučujících spolupracují velmi dlouho.

Exkluzivita lektorů?

Jak je patrné, lektori tanečních a pohybových kurzů si přivydělávají u více zaměstnavatelů zároveň. Jak tedy majitelé tanečních studií vnímají, pokud lektor učí i u konkurence? Nakolik se je snaží vázat jistou exkluzivitou? Zdá se, že na jednu stranu majitel situaci lektorů rozumí. *„Něco jako konkurenční doložky v tancování nefunguje, tanečníci jsou v tomto směru prodejní, půjdou tam, kde zaplatí víc. Proč by měli brát ohled, když jenom já je neuživím.“*

Zároveň ale zmiňují, že mají zájem, aby lektori učili pouze u nich, nebo uvažují do budoucna o strategii, která by jim exkluzivitu určitého lektora zajistila. *„Já bych chtěl, aby někdo učil jenom u mě. Když pak bude kdokoli z Prahy chtít jít na konkrétního lektora, tak přijde ke mně. A pokud učí i jinde, tak aby tam učili jiný styl.“* Důvod je podle respondentů prostý. Česká taneční obec není natolik velká, aby zaplnila kurz jednoho tanečního stylu jednoho lektora hned ve třech a více studiích. *„Byla doba, kdy bylo běžné, že lektor učil totéž na více místech současně, teď mám pocit, že se to trochu krystalizuje. Majitelé tanečních studií si uvědomují, že se jim to nevyplatí. Dříve to šlo, lidé měli více peněz, chodili více a častěji tancovat, teď už si fakt vybírají...“* Takže jistý náznak posunu k exkluzivitě lektorů tu je.

Nastavování odměn lektorů

Je logické, že na výši odměny lektora má vliv délka jeho pedagogických zkušeností, tanečních úspěchů a ojedinělost jeho nabídky. O případné navýšení své odměny se mohou lektori zasloužit i tím, že se aktivně zapojí do propagace svých lekcí. Jak sdělili majitelé tanečních studií, nabízejí lektorům jak fixní, tak i pohyblivé mzdy a právě klouzavá mzda je majiteli čím dál tím preferovanější. V tomto případě je totiž výše odměny odvislá od počtu účastníků v kurzu, tedy je lektor více motivován k oslovování klientely a propagaci vlastních lekcí pomocí sociálních sítí apod. *„Dříve to tak nebylo, klientů bylo hodně a nebylo to třeba nijak řešit, odměny byly fixní. Ale nedávno jsme přistoupili k pohyblivým odměnám, podle počtu klientů máme odstupňované tabulky.“* Další respondentka k tomu dodává: *„Když má lektor klouzavou odměnu, tak si pak k lekcím dělá sám promo a mně to taky vyhovuje víc. Když mají fixní částku, tak se pak o nic nestarají.“*

TANEC JAKO PODNIKATELSKÁ ČINNOST

Původní zadání celého výzkumu znělo Tanec jako podnikatelská činnost. Smyslem podnikání je vytvářet zisk. Je tomu tak i v případě provozování tanečních studií? Nakolik je to výdělečná činnost a nakolik zůstává pouhým koníčkem? Je skutečně tvorba zisku hlavní motivací provozovatelů tanečních studií?

Na to, jak se tanečním studiím daří po ekonomické stránce, má vliv řada faktorů, které jsme přiblížili v kapitole Potřeby a problémy v oboru: nestabilní ekonomická situace, velká konkurence tanečních studií na trhu, drahé nájemné apod. To vše dohromady tvoří velké bariéry při snaze o profitabilitu studia.

V různých časových etapách se tanečním studiím dařilo odlišně. Po sametové revoluci nastal boom ve všech oborech, tanečních studií navíc v tu dobu na trhu nebylo mnoho. Ekonomicky se tedy jednalo o období největší prosperity, které bylo ukončeno pozvolně, nejdříve nástupem dalších subjektů na trh a pak ekonomickou krizí v roce 2009. Zdá se, že až nyní se hospodářská situace začíná zlepšovat. Podle údajů některých subjektů byl právě rok 2014 prvním, kdy po ekonomické recesi skončily v plusu.

Ať už se jim daří, nebo ne, je pro majitele tanečních studií jejich práce velkým koníčkem, ne-li přímo splněným snem. Obětují svému podnikání téměř veškerý svůj čas. Věnují se nejen řízení organizace, ale také marketingu a často sami lektorují a osobně dohlíží na kvalitu výuky ostatních kolegů.

Není výjimkou, že alespoň po jistou dobu činnost svého studia dotují z vlastních finančních zdrojů, ať již se jedná o nashromážděné úspory nebo výdělky z jiné umělecké činnosti.

Pokud se vedle provozování studia živí i jinou činností, mají volnější ruce. „*Nechci na studiu nějak vydělávat, chci, aby to uživilo lidi, kteří tam učí, a mě, když se o to starám. Když to nevydělá, tak to zadotuji, když to vydělá, tak si nechám vyplatit honorář za čas, který do toho investuji...*“

Vlastní počáteční investice při rozjezdu nového studia je skoro nutná. „*Na rekonstrukci prostor, kde jsem chtěla otevřít studio, padly veškeré úspory, které jsme s partnerem stádali na koupi pozemku pro dům za Prahou...*“

Pokud se ekonomická činnost studia vyvíjí v kladných číslech, mají všichni majitelé tendence vracet svůj zisk zpět. „*Jsem naučený z rodiny vracet zpátky do tanečního oboru to, co získávám, ale musí mě to uživit. Primárně na tom nevydělávám peníze, dělám to jako koníčka.*“ Majitelé pak investují do oprav, nákupu techniky, baletizolu apod.

Příjmy a výdaje tanečních studií

V rámci rozhovoru s majiteli tanečních studií jsme se také ptali na to, jaké položky tvoří příjmy a výdaje v rozpočtu jejich organizace. Vzhledem k tomu, že se jedná o citlivé údaje, které by respondenti nemuseli být ochotni sdělit, nechtěli jsme zjišťovat konkrétní částky, ale spíše v jakém poměru se na celkovém rozpočtu podílí. Ukázalo se, že naprostá většina oslovených nemá v tomto ohledu detailní představu, jednotlivé položky stanovovali spíše odhadem, ale i to přináší zajímavé informace.

Příjmy

Základní činností tanečních studií je nabízení tanečních a pohybových lekcí veřejnosti. Hlavní složku jejich příjmů tedy tvoří zisk z kurzovního, ať už je placeno pololetně nebo v rámci jednotlivých lekcí a permanentek. Pokud je studio provozováno jako spolek, označují se formálně tyto příjmy jako členské příspěvky.

Pokud má majitel prostor, v němž funguje taneční studio ve výhradním pronájmu, často sály v době, kdy je sám nevyužívá na výuku, pronajímá dalším subjektům. Jedná se jak o krátkodobé pronájmy v případě jednorázových workshopů, castingů, náviku choreografií, natáčení klipů apod., tak i dlouhodobé nájmy, kdy umožňuje „cizím“ lektorům vést pravidelnou výuku nebo tanečním uskupením pravidelně zkoušet. Nulové příjmy z pronájmu mají naopak samozřejmě studia fungující v prostoru, který si samy najímají jen na hodiny, kdy probíhá výuka.

Některým tanečním studiím se daří na svou činnost získávat dotace od magistrátu, případně městských částí, ve kterých sídlí. Jedná se většinou o spolky, které se zaměřují na taneční výuku dětí a mládeže.

To, v jakém poměru se jednotlivé položky podílí na celkovém výnosu tanečního studia, se samozřejmě v jednotlivých typech subjektů liší. Ve velkých tanečních studiích, která dokážou svým rozvrhem prostor téměř zcela zaplnit, tvoří kurzovní podle odhadů respondentů většinou přes 90 % všech příjmů. Zbytek připadá na pronájem, dotace na svou činnost většinou nedostávají, a pokud ano, tvoří minimální položku. U menších tanečních studií či subjektů poskytujících prostory k jiným uměleckým aktivitám také převažuje kurzovní jako položka příjmu, nicméně zisk z pronájmu se zde pohybuje již v řádu 30–40 %.

Výdaje tanečních studií

Z hlediska výdajů na prvním místě u většiny respondentů figuruje nájem, který tvoří podle odhadů polovinu (někdy i větší část) všech nákladů. V jednotlivých případech dosahuje i jiných čísel. Čtvrtinu výdajů dosahuje například u taneční školy, která si pronajímá prostor pouze po dobu výuky. Naopak v případě jedné majitelky menšího tanečního studia připadá na nájem dokonce 80 % všech nákladů.

Druhou výraznější položkou v rozpočtu jsou logicky prostředky na odměny lektorům, které podle odhadů tvoří od 20 do 50 % všech výdajů.

Ostatní náklady jsou spíše v řádu procent a souvisí s velikostí subjektu. Velká taneční studia mají často i provozní zaměstnance (recepční, účetní apod.), investují více do propagace a správy svých internetových stránek. Mají také větší náklady spojené s provozováním prostoru (údržba, úklid a energie).

V případě, že se subjekt věnuje umělecké či soutěžní činnosti výběrových skupin, objevují se v nákladech i výdaje na tvorbu a realizaci inscenací (pronájmy divadel, výroba kostýmů apod.).

ZÁVĚREM

Modely tanečních subjektů

Úvodní explorativní sonda do pražských subjektů nabízejících taneční kurzy jako volnočasovou aktivitu, doplněná o podrobný celorepublikový kvantitativní výzkum a kvalitativní fázi, ukázala nejen, jak pestrá nabídka tanečních kurzů organizace nabízejí (od baletu a contemporary dance přes street dance, orientální a africké tance, flamenco, salsu, zouk, swing a argentinské tango po pole dance a kurzy tzv. body&mind a osobnostního rozvoje). Prozradila ale také naprosto odlišnou strukturu, v rámci níž se kurzy realizují. Podařilo se tak identifikovat celkem pět modelů výuky tance.

Prvním typem jsou tzv. „velká taneční studia“ (*Dance Perfect, Centrum tance, Stage, Taneční škola HES*). Z hlediska právní formy tato studia vystupují jako společnosti s ručením omezeným, ačkoli mnohé z nich mají vedle toho založeny i spolky, které se na aktivitě studia podílejí, a sami majitelé jsou OSVČ. Velkých tanečních studií není v České republice mnoho, vyskytují se pouze ve větších městech, kde mají větší pravděpodobnost získat širokou klientelu, která jejich provoz užívá. Naše databáze evidovala v roce 2014 celkem 29 takových subjektů. Nabízejí velmi širokou paletu tanečních kurzů i úzce specializovaných (různé specifické styly street dance – hype, krump, lockin, poppin apod.). V porovnání s ostatními subjekty si účtují nejvyšší kurzovné. Jsou zaměřeny spíše na komerční výuku věkově poměrně široké cílové skupiny, i když některé provozují i klubovou činnost a mají vlastní taneční skupiny. Vzhledem k počtu kurzů zaměstnávají velké množství lektorů, kteří mají v porovnání s lektory ostatních subjektů výrazně vyšší odměnu (až trojnásobnou oproti pedagogům v příspěvkových organizacích).

Často se setkáváme v praxi s druhým modelem tzv. „tanečních studií jednoho stylu“ (*Caminito, TŠ Estrella, TŠ Bohemian Salsa*). Jak už název napovídá, jedná se o menší studia, zaměřená primárně na výuku jednoho tanečního stylu (nejčastěji orientálního tance, flamenca či párových tanců typu argentinského tanga, salsy apod.). Často je výuka zajišťována pouze jedním lektorem, z hlediska právní formy zastřešuje studio jako OSVČ. Výše odměn lektorů se pohybuje vysoko v porovnání s ostatními subjekty, ale je mnohem častěji odvislá od počtu účastníků na jednotlivých lekcích. Tato studia jsou zaměřena spíše na cílovou skupinu dospělých nad 18 let.

Další model tanečního subjektu pracovně označujeme jako „uzavřená taneční studia“ (v Praze *TS Light, TS Emotion, Popbalet, HDC Taneční centrum*). Tyto taneční subjekty zaměřené na výuku jevištních forem tance (balet, současný tanec apod.), street dance a společenského tance bývají často zapsány jako občanská sdružení/spolky, spíše výjimečně jsou registrovány na majitele, který je OSVČ. Zaměřují se spíše na úzce vymezenou cílovou skupinu (děti a mládež), kterou se snaží vychovávat soustavně více let. Specifické jsou navíc tím, že výuka adeptů probíhá většinou za účelem veřejného vystoupení, soutěží apod. Ceny kurzovního i odměny lektorů se pohybují v porovnání s podnikatelskými subjekty níže.

V České republice tvoří nejširší skupinu pořadatelů kurzů tance čtvrtý model – subjekty registrované jako příspěvkové organizace (domy dětí a mládeže, střediska volného času apod.). Podobně jako uzavřená taneční studia se zaměřují primárně na výuku dětí a mládeže, které je reprezentují na různých přehlídkách a soutěžích. V závislosti na kvalifikacích a specializacích lektorů nabízejí poměrně širokou nabídku tanečních stylů (nicméně převažuje street dance) a v porovnání s ostatními častěji nabízejí i orientální tance, mažoretky apod. Od ostatních tanečních studií se liší výrazně nižší cenou kurzovního, ale také nejnižšími odměnami lektorů.

ZAMYŠLENÍ NA ZÁVĚR

Výzkum tanečních subjektů realizovaný v letech 2013–2015 byl první sondou do pestré a doposud příliš neprobádané oblasti. Zahrnoval několik etap od úvodního zmapování terénu pomocí metody desk research přes následnou rozsáhlou kvantitativní sondu, v rámci níž se podařilo vytvořit databázi čítající celkem 641 subjektů, které v roce 2014 nabízely – a předpokládáme, že stále nabízejí – výuku tance pro veřejnost. Výsledky kvantitativního výzkumu realizované pomocí on-line dotazníku byly doplněny o zjištění z kvalitativní fáze, do níž se zapojilo osm vybraných pražských tanečních studií.

Ukázalo se, že více než třetina těchto subjektů funguje formálně jako příspěvkové organizace, čtvrtina jako spolky, pětinu zastupují osoby samostatně výdělečně činné a přibližně pět procent tvoří velká taneční studia figurující jako společnosti s ručním omezením.

Tyto subjekty uspořádaly v roce 2014 minimálně 7109 tanečních a pohybových kurzů, přičemž téměř třetina se jich konala v Praze. Z hlediska zaměření jednoznačně převažují kurzy street dance, následuje taneční průprava dětí, často se vyučují také orientální a společenské tance.

Podle odhadu se v roce 2014 tanečních a pohybových kurzů účastnilo minimálně 91 618 lidí a vyučovalo v nich přes 3946 lektorů. Jedná se tedy o poměrně významnou volnočasovou aktivitu dětí, mládeže i dospělých, která si zaslouhuje náležitou pozornost.

Výsledky z kvalitativní fáze navíc přinesly zajímavou myšlenku: téměř všichni majitelé pražských tanečních studií nezávisle na sobě v rozhovoru dospěli k potřebě vytvoření asociace, která by sdružovala subjekty nabízející výuku tance pro veřejnost.

Smysl asociace vidí ve dvou úkolech. Jednak v zajišťování a poskytování jednotného vzdělávání tanečních lektorů. Dále by taková organizace mohla fungovat na způsob odborů, jako rovnocenný partner při komunikaci se státními úřady při získávání financí.

Vzdělání

Citujeme jednoho z respondentů: „*Lektoři by měli projít nějakou strukturou pedagogického a technického vzdělání ve školském nebo alespoň kvalifikačním systému, aby se naučili terminologii, systém, dodržovat nějaké základní zdravotní principy, především vůči dětem... Nekvalifikovaní lektori ničí zdraví dětí a mládeže...*“

Jiný uvádí: „*Je důležité vidět, že se lektor stále dovzdělává... Že má opravdu nějaké znalosti anatomie a zdravotních principů... Setkala jsem se jako klient mnohokrát s tím, že se v rámci lekcí zdravotní principy nedodržují. Bylo by super, kdyby v této zemi vznikla nějaká forma asociace, jež by hlídala a sdružovala studia a lektory, kteří nějaké to osvědčení mají. V současné době je to strašně nepřehledná situace. Každý, kdo si chce něco založit, tak si to založí... Na to, abyste dostala živnosták, nepotřebujete téměř nic, rozhodně nic, co by se týkalo profesní zdatnosti a potřebných znalostí.*“

Je evidentní, že požadavek na kvalifikovanost lektorů musí vzejít podle respondentů nejprve od státu. „Systém vzdělávání je druhotný... Kdyby byl požadavek, tak se vytvoří, chybí tady jasné pravidlo, kdo smí a nesmí učit... Požadavek musí stanovit stát a ten na to kašle.“

Inspirací z hlediska požadavků na kvalifikovanost lektorů by mohl být případ základních uměleckých škol, kde novela zákona o pedagogických pracovnících k 1. září 2012 zpřísnila požadavky na kvalifikaci učitelů uměleckých odborných předmětů v základní umělecké škole, střední odborné škole a na konzervatoři.¹⁶

Bariérou pro získání kvalifikace v některých tanečních žánrech je samozřejmě absence ústavu, který by dané vzdělání poskytoval. V České republice neexistuje škola, kde by jedinec získal osvědčení na výuku street dance a podobných tanečních žánrů. Systém vzdělávání by ale mohl fungovat na základě absolvování vzdělávacích kurzů. Zde by bylo možné se inspirovat Českým svazem aerobiku a fitness, který poskytuje osvědčení instruktorem fitness na základě úspěšného absolutoria dvou-, případně třístupňového vzdělávacího programu.¹⁷ Úvodní kurz zahrnuje mimo jiné lekce z anatomie, fyziologie, traumatologie, pedagogiky, psychologie a hygienické zásady. Následné kurzy jsou již vymezeny na konkrétní specializaci lektora. Požadavek na absolvování alespoň základního vzdělávacího stupně by přinejmenším teoreticky mohl být zárukou, že by bylo zajištěno patřičné zdravé zacházení s účastníky kurzů, především s dětmi a mládeží.

Odbory

Spojení všech poskytovatelů tanečních a pohybových kurzů do jedné asociace by také ukázalo sílu, velikost a potenciál tohoto odvětví kreativního průmyslu. Vznikl by tak jeden subjekt, který by vystupoval jednotně při prosazování zájmů oboru v jednáních se státními orgány. Smysl by tato asociace měla především v případě subjektů poskytujících taneční a pohybové kurzy pro děti a mládež. Někteří respondenti, kteří žádají na činnost svého studia dotace, si stěžovali, že tanci je přisuzována menší grantová podpora než jiným volnočasovým aktivitám mládeže (fotbal apod.), ačkoli se domnívají, že velikost dětské taneční a fotbalové základny je obdobná. Jako příklad ideálně fungujícího dotačního programu zmiňovali město Pardubice, kde jsou prostředky na podporu celoroční činnosti zájmových kulturních spolků poskytovány podle počtu členů.¹⁸

16. Viz zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, hlava II, díl 2, § 10.

17. Více viz: <http://fisaf.cz/vzdelavaci-kurzy/>.

18. Viz dokument Pravidla pro poskytování dotací z Programu podpory kultury pro rok 2015. Dostupný [on-line] na: <http://www.pardubice.eu/urad/radnice/verejna-podpora-dotace-a-granty/?file=21959&page=227&do=download>.

Další nejednotnost v přístupu ke státním finančním zdrojům je dána právní formou subjektů. Kurzy pro děti a mládež pořádané tanečními studii jsou většinou formálně zaštiťovány jako činnost spolků. Některé fungují samostatně (celé taneční studio vystupuje jako spolek), některé vznikají v rámci společností s ručením omezeným (v případě velkých tanečních studií, kde je taneční výchova dětí a mládeže jednou z činností). Do boje o státní příspěvky se zapojují i příspěvkové organizace (domy dětí a mládeže). A právě ty považují někteří majitelé tanečních studií za konkurenci. „V horizontu tří čtyř let budeme potřebovat dostávat stejné dotace jako DDM, jinak půjde kvalita dolů, bude tlak na cenu, snižování odměn lektorů, pokles kvality... Ceny nám neumožní táhnout kvalitu studií velkých formátů nahoru.“

O komplikovaném vztahu mezi nevládními neziskovými a příspěvkovými organizacemi pojednala Simona Škarabelová ve studii *Příspěvkové organizace jako konkurent nestátním neziskovým organizacím*,¹⁹ z níž si dovolíme citovat: „**Konkurence mezi NNO a PO tak vzniká právě v důsledku této popsané ‚volnosti‘ obcí a krajů při poskytování a/nebo následném financování veřejných služeb, kdy nestátní neziskové organizace většinou prohrávají v ‚boji‘ se státními, resp. krajskými či obecními příspěvkovými organizacemi. Když se nestátní nezisková organizace uchází o dotaci z veřejných zdrojů na poskytnutí veřejné služby, potřebuje zafinancovat provoz svého zařízení. Příspěvková organizace má svůj příspěvek na provoz zajištěný od zřizovatele, navíc může do některých dotačních řízení také vstupovat, čímž se rivalita o veřejné zdroje mezi PO a NNO ještě vyostřuje.**“²⁰

V praxi to znamená, že kurzovné v nestátních organizacích je oproti těm příspěvkovým mnohem vyšší, neboť majitel studia musí pokrýt náklady na nájem prostor. Respondenti se často navíc domnívají, že lektori v DDM nejsou pro svou práci natolik kvalifikovaní jako lektori tanečních studií. Jak se ukázalo v kvantitativním výzkumu, lektori v příspěvkových organizacích pobírají výrazně nižší odměny. I v pilotním rozhovoru jedna zástupkyně DDM uvedla, že u nich v kurzech učí převážně studenti vysokých škol, kteří mají lektorování jako brigádu.

Nakolik je založení asociace tanečních subjektů reálné, a nakolik se jedná pouze o vysněnou představu, nelze odhadnout. Pokud by se něco takového mělo zrealizovat, cesta nebude jednoduchá. Bariérou je samozřejmě to, že spolu jednotlivé subjekty příliš nekomunikují. Jak dodal jeden z respondentů: „Je potřeba založit odbory. Jsou snahy o něco takového, ale v tanci jsou určité skupinky lidí, které k sobě nikoho nepustí, fungují zde kamarádské vazby a kliky. Vidím nespolupráci škol, není to zdravá rivalita, ale despekt a opovrhování, přitom nikdo v tanci nemá takovou pozici, aby měl respekt institucí typu MK ČR, které o tanci a dotacích rozhodují.“

19. Škarabelová, Simona. (2014) Podklad pro koncepci politiky státu vůči NNO do roku 2020. *Příspěvkové organizace jako konkurent nestátním neziskovým organizacím*. Dostupné [on-line] na: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_skarabelova_prispevkove_organizace_pro_web.pdf.

20. Tamtéž, str. 7.

RESUMÉ

V rámci projektu *Mapování kulturních a kreativních průmyslů (KKP) v České republice* se Institut umění zaměřil na téma tance jako podnikatelské činnosti s cílem prozkoumat situaci a terén tanečních studií a dalších subjektů nabízejících kurzy tance pro veřejnost.

Studie přináší výsledky několika fází výzkumu, který probíhal od podzimu 2013 do podzimu 2015. Stěžejní část tvoří podrobná kvantitativní fáze, která zpracovává údaje z nově vytvořené databáze tanečních subjektů čítajících celkem 641 jednotek. Další údaje poskytly samy taneční subjekty vyplněním on-line dotazníku, který byl všem respondentům opakovaně odeslán. Aktivně se do výzkumu zapojilo v kvantitativní části realizované v roce 2014 celkem 165 subjektů a 16 v pilotních a následných hloubkových rozhovorech, které probíhaly na podzim roku 2015.

Výzkumná zpráva obsahuje informace o počtu subjektů nabízejících taneční kurzy, jejich právní formě, délce existence a jejich rozložení v rámci České republiky. Pozornost badatelů se zaměřila také na nabídku tanečních kurzů (taneční styly), lektorskou základnu (počet lektorů, pohlaví, věk, vzdělání, způsob zaměstnání a odměňování lektorů) a klientelu (počet i charakteristika). Cílem výzkumu bylo také zmapování finančních aspektů, které s podnikatelskou činností v oblasti tance souvisí, tj. skladba příjmů a výdajů tanečních subjektů a odhad jejich obratu. Výsledky studie vychází především z vyplněných dotazníků (165 respondentů). Stěžejní informace byly dohledány pro všechny subjekty databáze, klíčové údaje pak dopočítány projekcí na celou Českou republiku.

Kromě výše uvedeného se kvalitativní fáze formou hloubkových respondentů s vybranými zástupci pražských tanečních studií zaměřila také na potřeby a problémy z oboru tanečního průmyslu. Ve výčtu komplikací v jejich podnikání zazněla nestabilní ekonomická situace, vysoký počet tanečních subjektů v Praze, malá taneční klientela, slabá finanční podpora tanečního průmyslu ze strany státu, rivalita a nesoudržnost taneční obce a mnohé další. Z rozhovorů s některými respondenty vyvstala idea založit taneční asociaci, která by plnila dva úkoly. Jednak zajišťovala a poskytovala jednotné vzdělávání tanečních lektorů, jednak by taková organizace mohla fungovat na způsob odborů a jako rovnocenný partner při komunikaci se státními úřady při získávání financí.

EXECUTIVE SUMMARY

Within the project entitled Mapping the Cultural and Creative Industries (CCIs) in the Czech Republic, the Arts and Theatre Institute focused on the topic of dance as an entrepreneurial activity in order to study the situation and the terrain of dance studios and other entities offering dance classes for the public.

The study presents the results of several phases of the research, which was conducted from autumn 2013 to autumn 2015. The main part consists of a detailed quantitative phase, which processes data from the newly created database of dance entities comprising a total of 641 units. Additional information was provided by the dance entities themselves by completing the online questionnaire, which was sent to all respondents repeatedly. In 2014 a total of 165 entities were actively involved in the quantitative part of the research and 16 in the pilot and the subsequent in-depth interviews, which took place in autumn 2015.

The research report contains information on the number of entities offering dance classes, their legal form, length of existence and their distribution within the Czech Republic. The researchers' attention was also focused on the offer of dance classes (dance styles), instructor base (number of instructors, gender, age, education, type of employment and remuneration of instructors) and clientele (number and characteristics). The aim of the research was also the mapping of the financial aspects related to the business activities in the field of dance, i.e. the composition of revenue and expenditure of dance entities and the estimate of their turnover. The results of the study are primarily based on the completed questionnaires (165 respondents). The most important information were traced for all the entities in the database, the key figures were then calculated using projection for the entire Czech Republic.

In addition to the above, the qualitative phase through in-depth interviews with selected representatives of the Prague dance studios focused also on the needs and problems in the field of the dance industry. The list of complications in their business states the unstable economic situation, the large number of dance entities in Prague, the small dance clientele, the weak financial support of the dance industry from the state, rivalry and inconsistency of the dance community and many others. The interviews with some respondents raised the idea of establishing a dance association that would accomplish two tasks. First, ensure and provide a uniform training of dance instructors, secondly, such an organization could operate in the manner of a union and as an equal partner in communicating with state authorities in obtaining funds.

LITERATURA A ZDROJE

- Návrátová, J., Vašek, R., aj. (2010) *Tanec v České republice*. Praha: Institut umění – Divadelní ústav. ISBN 978-80-7008-241-6.
- Škarabelová, S. (2014) Podklad pro koncepci politiky státu vůči NNO do roku 2020. *Příspěvkové organizace jako konkurent nestátním neziskovým organizacím*. Dostupné [on-line] na: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rmno/dokumenty/studie_skarabelova_prispevkove_organizace_pro_web.pdf.
- Pardubice. Veřejná podpora – dotace a granty. Pravidla pro poskytování dotací z Programu podpory kultury pro rok 2015. Dostupné [on-line] na: <http://www.pardubice.eu/urad/radnice/verejna-podpora-dotace-a-granty/?file=21959&page=227&do=download>.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, hlava II, díl 2, § 10. Dostupné [on-line] na: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>.
- Česká taneční organizace. Dostupné [on-line] na: <http://www.czechdance.org/databaze-clenu.html?area=13>.
- Český svaz tanečního sportu. Dostupné [on-line] na: <http://www.csts.cz/cs/Kluby>.
- Sdružení pracovníků domů dětí a mládeže v České republice. Dostupné [on-line] na: http://spddm.org/Clenove_SP_DDM_seznam.html.
- Český svaz aerobiku a fitness. Dostupné [on-line] na: <http://fisaf.cz/vzdelavaci-kurzy/>.

TANEČNÍ STUDIA

STRUKTURA A JEJÍ RYSY V RÁMCI TANEČNÍ PODNIKATELSKÉ KOMUNITY

Autorky: Daniela Machová, Jana Návratová

Spolupráce: Lucie Černá, Lucie Fabišíková, Natálie Nečasová, Eliška Tanzerová,
Ondřej Vilík

Jazykový redaktor: Petr Lehečka

Recenzovala: PhDr. Jana Bohutínská

Obálka: Hana Kupková

Sazba: Cellula

Vydal

Institut umění – Divadelní ústav

Celetná 17

Praha 1

IDU © 2016

ISBN 978-80-7008-358-1

Číslo publikace IDU: 694